

Geredigeerd woordelijk verslag van een openbaar verhoor van de parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag op 19 november 2020 in de Enquêtezaal van de Tweede Kamer te Den Haag.

Gehoord wordt **de heer M.J. Boereboom**.

Aanvang: 09.30 uur

Voorzitter: Van Dam

Griffier: Freriks

Verder zijn aanwezig de leden van de commissie Van Aalst, Belhaj, Van Kooten-Arissen, Kuiken, Van der Lee, Leijten en Van Wijngaarden,

en enkele medewerkers van de ambtelijke ondersteuning.

De **voorzitter**:

Goedemorgen. Ik open deze vergadering van de parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag. Dit is de vierde dag van de verhoren in de eerste week. We horen vandaag drie ambtenaren of voormalige ambtenaren van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. We beginnen vanmorgen met meneer Boereboom. Ik wil de bode vragen de getuige binnen te geleiden.

Meneer Boereboom, van harte welkom hier vanmorgen bij de parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag. Fijn dat u er bent. Ik heet u namens de commissie welkom. U wordt verhoord als getuige, onder ede. We hebben vragen die we aan u stellen en we stellen het op prijs als u heldere, gerichte, mag ook korte antwoorden geeft. U kunt de microfoon aan laten staan tijdens het verhoor.

U bent vanaf augustus 2016 tot mei 2017 werkzaam geweest als directeur-generaal Werk voor het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

De heer **Boereboom**:

Met een onderbreking van een klein half jaar in 2016, toen ik waarnemend sg was. Toen heb ik mijn functie van directeur-generaal Werk volledig neergelegd.

De **voorzitter**:

Goed. Ik moet doorlezen in mijn tekst. Wat dat betreft klopt uw informatie, kan ik bevestigen, want inderdaad staat dat hier ook in mijn tekst.

De commissie heeft vragen aan u over de fraudebestrijding bij de kinderopvangtoeslag en ik denk ook over de omgang tussen de ministeries van Financiën en Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Wilt u de eed of de belofte afleggen?

De heer **Boereboom**:

Ik wil graag de eed afleggen.

De **voorzitter**:

Prima. Met het afleggen van die eed verklaart u de gehele waarheid en niets dan de waarheid te zeggen. Ik wil u vragen om te gaan staan, uw rechterhand omhoog te steken en mij na te zeggen: zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De heer **Boereboom**:

Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De **voorzitter**:

Dan staat u nu onder ede en dan kunt u weer gaan zitten. Ik heb goed begrepen dat u geen schriftelijke verklaring hebt overgelegd aan de commissie, en dat u geen openingsverklaring wenst af te leggen.

De heer **Boereboom**:

Dat klopt.

De **voorzitter**:

Dan gaan we meteen beginnen met het verhoor. Dat wordt afgenomen door de heer Van Aalst en mevrouw Leijten. Misschien heeft de heer Van der Lee aan het eind ook nog een aantal vragen. Gaat uw gang.

De heer **Van Aalst**:

Meneer Boereboom, ik wil graag met u terug naar uw aantreden, zoals net al even voorbijkwam, als directeur-generaal in september 2013. Wat heeft u toen meegekregen van uw voorganger en wat hebt u van uw directeur Kinderopvang overgedragen gekregen wat betreft de kinderopvangtoeslag en de fraudeaanpak?

De heer **Boereboom**:

Ik heb meteen bij aantreden een rondje gemaakt langs al mijn directeuren bij alle zes de directies en langs alle afdelingshoofden en alle medewerkers, om een integraal beeld te krijgen van wat er binnen mijn dg allemaal speelde. Ook de directie Kinderopvang heeft geschetst welke problematiek er speelde rond de kinderopvangtoeslag en veel meer zaken, want ook Het Hofnarretje speelde toen nog. Men heeft mij een breed beeld geschetst.

De heer **Van Aalst**:

En wat was het beeld wat u aantrof, wat werd u verteld, met name over de kinderopvangtoeslag, want daar zitten we hier vandaag voor?

De heer **Boereboom**:

Nou, met name werd er aangegeven dat de kinderopvangtoeslag best ingewikkeld was, dat er veel fraudezaken waren en dat er ook heel veel zaken waren waarbij ouders door veranderingen weer gelden terug moesten brengen. Mij werd verteld dat dat eigenlijk een best ingewikkelde aangelegenheid was. Dat was op zich niet nieuw voor mij. Mevrouw Leijten weet dat ik ook in de zorg gewerkt heb. Daar heb ik ook de fraudeaanpak gedaan rond het pgb en de zorgtoeslag, en de declaratiefraude. Ik herkende dus heel erg het beeld wat men ten aanzien van de kinderopvangtoeslag schetste, want dat kwam overeen met mijn ervaringen bij de zorg.

De heer **Van Aalst**:

Even specifiek: bent u toen ook geïnformeerd over de zaak De Appelbloesem?

De heer **Boereboom**:

Ja, daar ben ik ook over geïnformeerd.

De heer **Van Aalst**:

En ook over de motie-De Mos, die natuurlijk heel interessant was, want die vroeg om juist de gastouderbureaus aan te pakken, in plaats van het te verhalen op de ouders. Bent u daarvan op de hoogte gesteld?

De heer **Boereboom**:

Nou, ik kan me zo niet een-op-een herinneren dat die motie aan de orde is geweest. Maar mij is wel het brede palet geschetst. Later zie je ook, wanneer we de ministeriële commissie fraudebestrijding hebben, dat daar een project vanuit SZW is gestart rond de kwaliteit en de fraude rond de gastouderbureaus.

De heer **Van Aalst**:

Maar de wens van de meerderheid van de Kamer is wel aan u overgebracht: probeer dit te verhalen op de gastouderbureaus, in plaats van het af te wikkelen op de ouders?

De heer **Boereboom**:

Dat staat me niet zo bij, moet ik eerlijk bekennen.

De heer **Van Aalst**:

De alles-of-nietsbenadering?

De heer **Boereboom**:

Jazeker, die is me wel geschetst, omdat er kort voor mijn aantreden een gesprek is geweest tussen mijn voorganger en de dg Belastingdienst, onder andere over de casus De Appelbloesem, waarbij is vastgesteld dat de toeslag moest worden teruggevorderd. Volgens mij is dat ook terug te vinden in een notitie voor de minister ...

De heer **Van Aalst**:

We komen zo inderdaad nog terug op de samenwerking tussen Financiën en SZW. Heeft u bij uw aantreden een specifieke opdracht meegekregen voor wat de problematiek rondom de kinderopvangtoeslag betreft?

De heer **Boereboom**:

Nee, die heb ik niet. Sterker, in alle eerlijkheid heb ik me het eerste half jaar, driekwart jaar maar heel beperkt met de kinderopvangtoeslag beziggehouden, omdat na een gesprek met beide bewindslieden de staatssecretaris had gevraagd of ik al mijn energie wilde zetten op de hele pensioenproblematiek en de contracten en de minister mij had gevraagd alle aandacht te geven aan het zojuist afgesloten sociaal akkoord. In de eerste maanden heb ik me dus met name met die twee aspecten beziggehouden en heb ik veel meer een terughoudende houding gehad ten aanzien van mijn andere directies, dus ook ten aanzien van de kinderopvang.

De heer **Van Aalst**:

Dus in dat eerste aantal maanden had kinderopvangtoeslag geen prioriteit op uw bureau, begrijp ik. Wat was de trigger waarna u zich wel echt bent gaan bemoeien met de kinderopvangtoeslag? Wat was de aanleiding?

De heer **Boereboom**:

Nou, die weet ik nog heel goed. Die aanleiding was tweërlei. De eerste aanleiding was toen

mij bleek dat rond de kwaliteitsafspraken het overleg met de sector vastliep naar aanleiding van de problematiek van Het Hofnarretje. Toen heb ik mij er intensief mee bemoeid om die problematiek weer los te trekken. Het tweede moment was ... Als u het goedvindt, moet ik dan even teruggrijpen op het regeerakkoord, waarin stond dat er een verkenning zou plaatsvinden van alle toeslagen en dat gekeken zou moeten worden of die vereenvoudigd en geharmoniseerd zouden worden, waaronder de kinderopvangtoeslag. Toen bleek na verloop van tijd dat die harmonisatie van al die toeslagen eigenlijk niet ging vliegen: dat had grote koopkrachteffecten, zo bleek. Daarmee besloot het kabinet om wat de huishoudtoeslag is gaan heten te beëindigen.

Ik herinner me nog goed dat in een gesprek tussen de heer Flier en mij -- dat moet ergens in het voorjaar van 2014 zijn geweest -- wij tegen elkaar zeiden: dan zitten we dus nog heel lang met die kinderopvangtoeslag, zouden we daar niet vanaf moeten? Daar is het idee geboren dat de heer Flier en ik zijn gaan verkennen -- het idee kwam van hem -- of we konden afkomen van de kinderopvangtoeslag. Dat viel bij mij in goede aarde, omdat ik zelf in mijn VWS-tijd de problematiek van de zorgtoeslag had gezien en ik toen al moeite had met de zorgtoeslag. Het idee viel bij mij dus in goede aarde om dat te gaan verkennen. Dat is het moment geweest dat ik me op twee onderwerpen intensiever met de kinderopvangtoeslag ben gaan bemoeien: de kwaliteitsafspraken als gevolg van Het Hofnarretje, wat een heel aangrijpende gebeurtenis was, en het verkennen van de mogelijkheid om van de kinderopvangtoeslag integraal af te komen.

De heer **Van Aalst**:

Ja, goed dat u het even benoemt. Daar komen we zo nog op terug, want dat was natuurlijk een interessant moment, dat ook Sociale Zaken en Werkgelegenheid met het idee speelt om de kinderopvang onder handen te nemen.

De heer **Boereboom**:

Ja.

De heer **Van Aalst**:

Voor uw aantreden werd al gebruikgemaakt van groepsaankpak bij fraudebestrijding. Dan werden bijvoorbeeld alle ouders van een gastouderbureau onderzocht. Wat vindt u van deze groepsaankpak?

De heer **Boereboom**:

Nou ja, ik kreeg te horen dat dat zo was. Ik kon het plaatsen, want u moet het zien in de tijdgeest van toen. Er zit een ongelooflijk zware druk op fraudeaankpak. Later is dat de

ministeriële commissie fraudebestrijding geworden. Toen ik bij SZW kwam, herkende ik heel veel van wat ik bij VWS had meegemaakt, waar ik zelf als dg die druk voelde om veel aan fraudebestrijding te doen.

De heer **Van Aalst**:

Je voelt dan die druk van de fraudeaanpak. Anderzijds: heeft u ook meegekregen welke gevolgen dit had voor de ouders, en dan met name op het dossier De Appelbloesem, waarop u zoals u aangaf bent bijgepraat?

De heer **Boereboom**:

Ja.

De heer **Van Aalst**:

In het vervolg, in 2010, was eigenlijk al duidelijk welke ernstige gevolgen het stopzetten van de kinderopvangtoeslag had voor die ouders. Bent u er niet bij de overdracht van het dossier van op de hoogte gesteld welke gevolgen dat had voor die ouders?

De heer **Boereboom**:

Nee, niet in die zin. Wel, na verloop van tijd, toen ik me er wat verder in ging verdiepen, kwam ik tegen dat zelfs de heer Rouvoet in 2010 als interim-minister daar nog een aantal dingen over heeft gezegd. Ik zag ook de afspraken die mijn voorganger met de Belastingdienst had gemaakt over terugvordering.

De heer **Van Aalst**:

Wat was de reden om ouders de gehele kinderopvangtoeslag terug te laten betalen, zeg maar de alles-of-nietsbenadering?

De heer **Boereboom**:

Wat ik ervan meegekregen heb en zoals ik het heb ervaren, is dat het wettelijk zo verankerd was en dat dat is bevestigd door diverse gerechtelijke uitspraken, tot en met de Raad van State toe. Daar speelde ook het beeld op SZW mee van het bekende adagium "Kinderopvang is niet gratis". Daar speelde ook mee de enorme druk op fraude. Ik denk dat dat de achtergrond is van die aanpak.

De heer **Van Aalst**:

De standaardreactie van het ministerie was inderdaad dat kinderopvang niet gratis is en dat ouders een bijdrage moeten betalen. Maar als we terugkijken, betekent dat dan ook

automatisch dat ouders die hun eigen bijdrage niet betaald hadden, soms wel tot 25 keer hun eigen bijdrage terug moesten betalen, doordat de volledige kinderopvangtoeslag ...

De heer **Boereboom**:

Ja, dat was wel de lijn. Die is ook bestendig in de gerechtelijke uitspraken. Dat was de lijn onder de kinderopvangtoeslag. Voor mij was dat, toen ik dat zag, wel mede een aanleiding voor dat idee om te stoppen met de kinderopvangtoeslag en over te gaan tot directe financiering; dat was een van de argumenten.

De heer **Van Aalst**:

Want u vond eigenlijk ook wel dat dat niet proportioneel was? Het was wel heel erg zwaar om alles stop te zetten, alleen bij het niet betalen van de eigen bijdrage.

De heer **Boereboom**:

Dat niet alleen, maar wat je ook erg ziet bij de kinderopvangtoeslag is dat het uitgangspunt was dat de burger in volle omvang verantwoordelijk was voor datgene wat er aangevraagd werd, en dat de burger geacht werd de wet te kennen, zodat hij wist dat hij een eigen bijdrage moest betalen. Dat vond ik zelf een vrij zware opdracht aan de burger, om het zo te formuleren. Voor mijzelf was dat, naast tal van andere redenen, reden om wel het idee van de heer Flier te omarmen om te kijken of we van de kinderopvangtoeslag af konden komen.

De heer **Van Aalst**:

Die alles-of-nietsbenadering waar we het over hadden, komt die eigenlijk expliciet voort uit de Wet kinderopvang?

De heer **Boereboom**:

Zo heb ik het altijd wel begrepen, en de daarop gebaseerde jurisprudentie, tot en met de Raad van State toe. Ik heb van mijn collega's begrepen dat pas veel later, dus na mijn vertrek bij SZW, er een andere uitspraak van de Raad van State is gekomen die dat uitgangspunt in een ander daglicht heeft geplaatst. Maar in mijn periode was dat de geldende jurisprudentie.

De heer **Van Aalst**:

Samenvattend: toen u in 2013 aantrad, bent u bijgepraat over De Appelbloesem en de alles-of-nietsbenadering. U hebt uw ervaring van VWS meegenomen, waar u met de zorgtoeslag een soortgelijke problematiek hebt meegemaakt. De alles-of-nietsbenadering komt eigenlijk uit de Wet kinderopvang. U en uw collega de heer Flier hadden het idee -- u vond dat een

goed idee -- om wat te gaan doen aan de kinderopvangtoeslag in de vorm van een eventueel direct financieringsstelsel.

De heer **Boereboom**:

Zo is het precies.

De heer **Van Aalst**:

Oké. Dan geef ik nu het woord even aan mijn collega Leijten.

Mevrouw **Leijten**:

Meneer Boereboom, u zei net dat u inderdaad was geïnformeerd over de zaak van De Appelbloesem toen u aantrad. Bent u er daarbij ook over geïnformeerd dat de ouders ook werden aangeslagen om het feit dat De Appelbloesem werd gezien als een frauduleus bureau?

De heer **Boereboom**:

Ja.

Mevrouw **Leijten**:

U zei: ik had geen kennis van de motie-De Mos. Dat is op zich opmerkelijk, omdat de Kamer daarin eigenlijk heeft uitgesproken dat, op het moment dat een kinderopvangbureau of in dit geval een soort makelaar van vraagouders en grootouders wordt veroordeeld of frauduleus is, dit niet mag worden afgewenteld op de ouders. Weet u nog wat de minister van Sociale Zaken in antwoord op die motie precies schreef?

De heer **Boereboom**:

Nee, dat kan ik me niet meer herinneren.

Mevrouw **Leijten**:

Oké, dat kan ik me voorstellen want dat is voor uw tijd. Maar dat is wel een context die is vastgehouden, en daarom vraag ik ernaar. Want ze zeggen: als een aanvrager meent te goeder trouw te hebben gehandeld en meent benadeeld te zijn door het gastouderbureau is dit een privaatrechtelijke kwestie. De aanvrager moet dan het gastouderbureau aansprakelijk stellen. Het klopt toch dat die lijn later zo gehanteerd is blijven worden?

De heer **Boereboom**:

Ja, dat klopt. Dat heb ik net in antwoord op uw collega al aangegeven, dus dat kan ik bevestigen, ja.

Mevrouw **Leijten**:

Vond men bij Sociale Zaken -- op dat moment was u daar niet bij betrokken, dus daar hebt u geen weet van, maar later is er in het geval van De Parel en andere kwesties wel gehandeld -- dat dit wel een begaanbare route was voor ouders?

De heer **Boereboom**:

Ik kan me niet herinneren dat we het er in die zin expliciet over gehad hebben. Ik verval in herhaling als ik zeg dat het bij mij wel het enorme ongemak versterkte wat ik met de kinderopvangtoeslag had. Wat ik in antwoord op uw collega ook al aangaf: je gaat er zó vanuit dat er sprake is van een krachtige burger die dat allemaal wel regelt. Daar had ik dus een heel ongemakkelijk gevoel bij. Dat was voor mij een van de vele redenen om het idee te omarmen dat we van die kinderopvangtoeslag af moesten.

Mevrouw **Leijten**:

Dat is helder, maar het ministerie van Sociale Zaken geeft in reactie op die motie uit 2011 het antwoord: privaatrechtelijk oplossen. Dat gebeurde later bij De Parel ook nog, en dat was natuurlijk in 2014/2015. Dan ben ik toch benieuwd of het ministerie van Sociale Zaken onderzocht heeft of het advies dat is gegeven aan die ouders een begaanbare route was. Zijn daar analyses van gemaakt?

De heer **Boereboom**:

Ik kan me niet herinneren dat die analyses gemaakt zijn, althans ik heb er geen weet van.

Mevrouw **Leijten**:

Was er bekend of ouders dat succesvol konden doen?

De heer **Boereboom**:

Ook dat kan ik niet bevestigen.

Mevrouw **Leijten**:

Oké. Dan heeft de heer Van Aalst nog wat vragen voor u.

De heer **Van Aalst**:

Ja. Ik ga even naar dat overleg waar het kort al even over ging tussen Financiën, Belastingdienst en SZW. Kunt u ons meenemen hoe de verantwoordelijkheden waren verdeeld tussen Financiën, Belastingdienst en SZW wat betreft de kinderopvangtoeslag?

De heer **Boereboom**:

Ik heb het voor mezelf altijd als volgt geïnterpreteerd. Daar waar het ging om de Wet kinderopvang en de beleidskaders was de minister verantwoordelijk. Waar het ging om de uitvoering was de Belastingdienst verantwoordelijk. Als het bijvoorbeeld ging om de Awir en wat daarmee samenhangt, was het de staatssecretaris van Financiën. Als het ging om de kinderopvang, was het de minister van SZW.

De heer **Van Aalst**:

We hadden het net over de alles-of-nietsbenadering, die eigenlijk uit de Wet kinderopvang kwam. U zegt: de minister. Hoe kwam het beleid rondom de kinderopvangtoeslag en die hele aanpak tot stand? Was u daar als SZW, als opdrachtgever ook bij betrokken?

De heer **Boereboom**:

Het beleid rond de kinderopvang was de verantwoordelijkheid van de minister van SZW, en dus van mijn directie Kinderopvang. De hele uitvoering daarvan was de verantwoordelijkheid van de staatssecretaris van Financiën.

De heer **Van Aalst**:

Om het nog even scherp te stellen: de alles-of-nietsbenadering komt uit de Wet kinderopvang.

De heer **Boereboom**:

Ja. En dat is dus de verantwoordelijkheid van de minister van SZW.

De heer **Van Aalst**:

Maar u zag er als SZW wel op toe bij de Belastingdienst dat dit op die manier werd uitgevoerd.

De heer **Boereboom**:

Ja, want de staatssecretaris van Financiën had geen discretionaire bevoegdheid om dat anders te doen. Vanuit het perspectief van de staatssecretaris van Financiën had hij geen andere ruimte om te handelen dan zoals hij gehandeld heeft.

De heer **Van Aalst**:

Had u bijvoorbeeld ook invloed op die grotere zaken, zoals wat er wordt teruggevorderd? Die komen natuurlijk voort uit de alles-of-nietsbenadering. Had u daar als SZW invloed op?

De heer **Boereboom**:

Nee, we bemoeiden ons niet met individuele gevallen. Dat was een zaak van de staatssecretaris van Financiën. En dat staat nog helemaal los van de hele fraudeaanpak, die de verantwoordelijkheid was van de staatssecretaris van Financiën.

De heer **Van Aalst**:

U geeft aan dat u opdrachtgever was en de Belastingdienst opdrachtnemer. Kunt u ons vertellen hoe die overleggen waren tussen Sociale Zaken en de Belastingdienst?

De heer **Boereboom**:

Die vonden voornamelijk plaats in een regulier overleg tussen wat ik de experts van Financiën en de experts van SZW heb genoemd. Dat waren medewerkers van de Directie Kinderopvang, en soms van de directie Financieel-Economische Zaken, en medewerkers van de directie Toeslagen van de Belastingdienst.

De heer **Van Aalst**:

Zat u daar ook bij aan tafel?

De heer **Boereboom**:

Nee. Mijn eerste overleg met de heer Veld is eind 2014 geweest. Later heb ik veelvuldig overlegd met de dg's van de Belastingdienst, omdat ze lid waren van de Stuurgroep directe financiering.

De heer **Van Aalst**:

Oké, dus de directeur Kinderopvang, de heer Flier, zat bij dit soort overleggen.

De heer **Boereboom**:

Ja.

De heer **Van Aalst**:

Die zorgde dat alles gebeurde zoals de opdrachtnemer het wilde en de opdrachtnemer het uit kon voeren.

De heer **Boereboom**:

Ja.

De heer **Van Aalst**:

Wel even goed om te weten: werd u wel geïnformeerd over dat reguliere overleg waar de directeur Kinderopvang aan tafel zat?

De heer **Boereboom**:

Niet dagelijks, maar als daar bijzonderheden uit voortkwamen, dan werd ik daarover geïnformeerd. Als het voor de minister relevant was, werd de minister daarover geïnformeerd. Dat was bij SZW een heel gebruikelijke methode -- dat heeft u denk ik ook in de stukken -- om de ministerstaf te informeren. Via dat gremium gebeurde dat.

De heer **Van Aalst**:

Ik zie inderdaad in de stukken dat er veelvuldig gerapporteerd wordt. Het was even om voor ons helder te krijgen: de directeur Kinderopvang zit dus bij de reguliere overleggen, die sluit dat kort met u en u sluit dat kort met de minister. Gezien de geschiedenis die we nu zien van de kinderopvangtoeslag lijkt dat redelijk vaak te gebeuren, gezien de problematiek die speelde.

De heer **Boereboom**:

Ja, maar dat is dus niet alleen voor de kinderopvangtoeslag. Dat was de lijn die voor alle zes mijn directies gold. Ik legde heel veel verantwoordelijkheid bij de directeuren neer. Ik beschouwde mijzelf als een kritisch meekijker. Op een aantal dossiers die bestuurlijk ingewikkeld en complex en politiek-bestuurlijk gevoelig waren, nam je zelf het initiatief.

De heer **Van Aalst**:

Ja, maar gezien de problemen die in de kinderopvangtoeslag speelden -- u gaf al aan: de heer Flier had al een idee om het anders te doen, want dit was niet de manier zoals het zou moeten worden gedaan -- kan ik me voorstellen dat er regelmatig van de heer Flier informatie uit die reguliere overleggen naar u kwam waarvan u dacht: hiermee moet ik wel naar de minister, want hier moeten we het wel over hebben.

De heer **Boereboom**:

Jazeker, maar dat ging veel verder dan alleen de kinderopvangtoeslag. Bijvoorbeeld: het liep een keer vast met de hele permanente screening in het kader van Het Hofnarretje. Daarover ben ik geïnformeerd en dat is via mij naar de minister gegaan.

De heer **Van Aalst**:

U had regelmatig overleg met de dg van de Belastingdienst. Hoe vaak was dat overleg? Wekelijks? Maandelijks?

De heer **Boereboom**:

Nee, dat was heel incidenteel. Ik heb tot aan de Stuurgroep directe financiering uit mijn hoofd maar één keer uitvoerig met de dg Belastingdienst gesproken. Dat was eind 2014. Volgens

mij zit bij de stukken ook de voorbereidingsnotitie die ik daarover gekregen heb. Dat was het enige moment dat ik me nog kan herinneren. Ik had ook de pensioenen in mijn portefeuille, dus vanuit dat perspectief heb ik ook wel met de Belastingdienst overlegd.

De heer **Van Aalst**:

Waar ging dat over? Over fraudeaanpak, wet- en regelgeving of was er toevallig net een speciale case, een gastouderbureau dat speelde, zodat u daar specifiek overleg had?

De heer **Boereboom**:

Nee, daar had ik geen overleg over. Dat deed de directeur Kinderopvang allemaal, en dat zat ook in de taakverdeling die ik met de heer Flier had afgesproken. Hij was ook mijn plaatsvervanger voor het hele dg en de directeuren voor dat soort overleggen. Ik heb we wat de kinderopvang betreft geconcentreerd op de kwaliteitsafspraken en de directe financiering.

De **voorzitter**:

Meneer Boereboom: Er zijn wat mensen die u niet goed kunnen horen. Kunt u uw microfoon misschien iets meer voor uw mond doen? Dan kan iedereen het horen.

De heer **Boereboom**:

Gaat het zo beter?

De **voorzitter**:

Jazeker.

De heer **Van Aalst**:

Wij kunnen het wel goed verstaan. Ook voor de mensen thuis is het handig als ze u goed kunnen verstaan.

Ik kan me toch voorstellen dat u het er in zo'n dg-overleg wel over heeft. U geeft zelf aan dat u de manier waarop de wetgeving inzake de kinderopvangtoeslag werkte anders wilde zien, en ik kan me voorstellen dat u met de dg Belastingdienst daarover sprak in zo'n overleg.

De heer **Boereboom**:

Jazeker. In het kader van de directe financiering had ik intensiever contact. Ik heb het meeste contact gehad met de heer Leijtens, de opvolger van de heer Flier. Dat was in de periode van de kinderopvangtoeslag. Met hem heb ik het meeste contact gehad.

De heer **Van Aalst**:

U gaf al aan: de heer Flier was uw plaatsvervangend dg, dus die deed waarschijnlijk ook af

en toe dat soort overleggen. Wat was dan het beeld van zo'n overleg, als ik kijk naar de kinderopvangtoeslag? U gaf aan dat u eigenlijk wat anders wilde. Hoe ging dat dan met de Belastingdienst? Waren jullie het daarover eens?

De heer **Boereboom**:

Ik denk ... Ik heb in alle eerlijkheid nooit te klagen gehad over de opstelling van collega-dg, Hans Leijtens, in de periode dat hij in de stuurgroep zat. Ik denk wel dat er, hoe zal ik dat zeggen, een verschil in appreciatie was. Bij de Belastingdienst bestond veel meer het beeld van: laten we die toeslagen nou maar handhaven, en kunnen we daar niet wat in modelleren? Terwijl wij, ik, later ook politiek gedragen, meer op het standpunt stonden: er zitten zo ongelooflijk veel haken en ogen aan die kinderopvangtoeslag, laten we nou een rigoureuze stap zetten en het vanuit het perspectief van de burger toch wat aantrekkelijker maken.

De heer **Van Aalst**:

U was het eigenlijk beiden eens dat de menselijke maat, zeg maar de burger, daar niet goed uit kwam. Alleen wilde de Belastingdienst enerzijds meer hervormen en u wilde een totaal nieuw stelsel in de directe financiering. Als ik het goed begrijp zat daar, ik wil niet zeggen strijd, maar het meningsverschil tussen u.

De heer **Boereboom**:

Het was geen strijd of meningsverschil. Het zijn twee verschillende beleidsvarianten. Ik heb, wij hebben aanvankelijk minister Asscher mee kunnen nemen in dat nieuwe idee. Dat heeft hij ook met zijn collega's afgestemd en dat heeft hij ik meen eind 2014 in een Kamerdebat gememoreerd. Daarmee was dat de bestendige politieke lijn.

De heer **Van Aalst**:

En de uitkomsten van de overleggen die u had met de dg Belastingdienst gingen ook richting de minister.

De heer **Boereboom**:

Zeker.

De heer **Van Aalst**:

Heeft u het met de dg Belastingdienst nog gehad over de hoge terugvorderingen?

De heer **Boereboom**:

Daar hebben we het wel degelijk over gehad. Dat is ook aan de orde geweest in die heel

vervelende affaire rond de zogenaamde Kerstnota. Ik neem aan dat u daar best nog vragen aan mij over zult hebben.

De heer **Van Aalst**:

Dat komt zeker terug!

De heer **Boereboom**:

Daar is het ook en ook in mijn kennismakingsgesprek met de heer Veld in 2014 aan de orde geweest. Dat weet ik vrijwel zeker.

De heer **Van Aalst**:

Wat kwam daar dan uit, wat vond u daar?

De heer **Boereboom**:

Nou ja, daar is het probleem aan de orde geweest dat de Belastingdienst ons heeft aangegeven dat dat disproportioneel is. Dat herkende ik wel. Ik heb net in antwoorden op uw eerdere vragen aangegeven dat tegelijkertijd de lijn was dat kinderopvang niet gratis was. En daar was bestaande jurisprudentie over. De problematiek was dus wel bekend.

De heer **Van Aalst**:

Was er vanuit de Belastingdienst een eenduidig advies richting u hoe zij het zagen? U gaf aan dat de heer Veld bij u in de Stuurgroep directe financiering zat. Was dat ook de lijn die de Belastingdienst voor ogen had, of hadden zij wat anders?

De heer **Boereboom**:

Nee, dat weet ik niet, want ik heb alleen contact gehad met de heer Veld, en later met Hans Leijters.

De heer **Van Aalst**:

We zien in 2012 en 2013 dat er een traject plaatsvindt om de samenwerking tussen SZW en de Belastingdienst toch wat te verstevigen. Kunt u aangeven waarom dat gebeurde, waarom dat nodig was?

De heer **Boereboom**:

Ik herinner me dat voor wat betreft de kinderopvang er een oud convenant was dat nog dateerde uit de tijd dat kinderopvang bij OCW was. Dus er was behoefte bij zowel de directie Kinderopvang als de Belastingdienst om de afspraken te moderniseren, te verbeteren. Daarnaast speelde bij SZW breder -- dat was met name vanuit de sociale zekerheid -- om de

samenwerking met de Belastingdienst te verbeteren. Ook vanuit mijn collega is er dus de nodige energie op gezet om die samenwerking te verbeteren.

De heer **Van Aalst**:

Iets specifieker: waar schortte het aan? Kunt u ons een voorbeeld noemen van wat ...?

De heer **Boereboom**:

Voor mij ... Nu moet ik even oppassen, want ik weet heel weinig van sociale zekerheid. Maar als ik het me goed herinner, ging het met name over de informatie-uitwisseling tussen de Belastingdienst en de collega's. Ikzelf had het beeld dat de samenwerking met de Belastingdienst best goed ging. Ik had twee onderwerpen: de kinderopvangtoeslag en de pensioenen. Ook bij de hele pensioenhervorming kon ik goed overleggen met de Belastingdienst.

De heer **Van Aalst**:

En voor wat betreft de kinderopvangtoeslag?

De heer **Boereboom**:

In mijn annotatie voor dat overleg met de heer Veld in 2014 staat volgens mij dat men tevreden was over de samenwerking, dat men werkte aan een nieuw samenwerkingsoverleg en dat men alleen ten aanzien van de directe financiering niet helemaal het gevoel had dat dat een gezamenlijk traject was. In dat soort bewoordingen staat het in de annotatie.

De heer **Van Aalst**:

Ja, exact. Dat is precies waar ik even naartoe wilde. We zien inderdaad in zo'n interdepartementaal beleidsonderzoek van de Belastingdienst in 2016 dat de conclusie komt dat de samenwerking nog niet echt goed loopt. Dat heeft er eigenlijk mee te maken dat er onvoldoende verantwoordelijkheid op de toeslagenketen wordt gedeeld tussen beleid en uitvoering. Gesteld wordt dat de beleidsdepartementen weinig interesse hebben voor kennis en expertise van de Belastingdienst. Waar denkt u dat dat aan ligt?

De heer **Boereboom**:

Nou, dat kan ik in z'n algemeenheid wel plaatsen. Omdat we ons thans veel meer laten liggen aan datgene wat de uitvoering aan kennis heeft in de beleidsontwikkeling. Als ik het heel zwart-wit zeg, dan ging het zo'n vijf, zes, zeven jaar terug zo dat beleid bepaalde en uitvoering volgde. Nu zie je dat dat op een veel interactievere manier gaat, een veel meer samenwerkende manier. In die zin herken ik dat dus wel.

De heer **Van Aalst**:

Hoe komt het dat dat nu wel veranderd is? Waar heeft dat mee te maken?

De heer **Boereboom**:

Omdat je toch ziet -- dat moet je je heel goed realiseren -- dat je in de politieke en ambtelijke arena van alles kunt bedenken, maar dat je dan vaak uit het oog verliest hoe complex dat in de uitvoering kan zijn. Ik denk dat we in de loop der tijd ons er veel meer bewust van zijn geworden dat dat veranderd moet worden. Ik heb zelf weleens een keer, recentelijk in een gastcollege, de stelling geponeerd dat het adagium of uitgangspunt misschien wel andersom is: dat de politieke en de ambtelijke ruimte voor beleidsontwikkeling eigenlijk wordt bepaald door datgene wat in de uitvoering kan. Dat is echt een hele andere manier van denken, dus ik snap heel erg goed waar de gevoelens bij de Belastingdienst vandaan komen.

De heer **Van Aalst**:

U zegt eigenlijk dat de politieke ontwikkelingen er een beetje voor hebben gezorgd dat deze manier ontstond. Maar kunt u ons meenemen in de politieke momenten die er zijn geweest -- of sturing vanuit de politiek -- die dit veroorzaakt hebben?

De heer **Boereboom**:

Ik vind het heel lastig om dat precies te duiden. Ik weet bijvoorbeeld uit mijn VWS-tijd, waar ik grote moeite had met het persoonsgebonden budget, dat dat bijna niet uit te voeren was en dat voorstellen vanuit de uitvoering via ons om daar toch iets aan te doen, zowel bij de staatssecretaris als in de Kamer als in de samenleving tot verzet leidden.

De heer **Van Aalst**:

Ik ben heel blij met al uw ervaring, maar ik moet het toch iets bij de kinderopvang houden.

De heer **Boereboom**:

Neem me niet kwalijk; excuus.

De heer **Van Aalst**:

Ik ben in ieder geval blij dat u wilt delen waar dat dan vandaan komt. Wat betekende het bijvoorbeeld dat die samenwerking niet optimaal ... Wat betekende dit voor de fraudeaanpak bij de kinderopvangtoeslag?

De heer **Boereboom**:

Als u mij met de kennis van nu, maar dat is echt de kennis van nu, vraagt "zijn er nou dingen waar je spijt van hebt?", dan zijn die er wel. Een van de dingen waarvan de fraudeaanpak en

de methodiek van fraudeaanpak ... Dat is dus iets anders dan de terugvordering van de toeslag als de eigen bijdrage niet betaald is. Maar die fraudeaanpak, dat wij ons daar volledig van gedistantieerd hebben: met de kennis van nu verwijt ik dat mezelf, vind ik dat niet goed. Want we wisten dat er fraudeaanpak was. Dat wist ik al vanuit mijn VWS-tijd en dat was ook onderdeel van de ministeriële commissie. Maar de methodiek waarlangs de Belastingdienst dat deed, was volledig aan de Belastingdienst. Als ik nu zie hoe dat ontspoord is, kom ik voor mezelf tot de conclusie dat je als opdrachtgever toch veel dichter op de uitvoering moet staan en je nog veel beter moet laten informeren over wat daar precies gebeurt in plaats van te vertrouwen dat ...

De heer **Van Aalst**:

Ja, helder. We komen hier zo nog een keer op terug. Dan kunt u nog uitvoerig hierop terugkomen. Ik geef het woord even weer aan mevrouw Leijten.

Mevrouw **Leijten**:

Ik wil eigenlijk even met u terug naar het moment dat u directeur-generaal Werk werd bij Sociale Zaken. U heeft zelf al gezegd dat u ruime, lange ervaring had binnen ministeries. U was dus bekend met de regeerakkoorden van Rutte I en Rutte II. De harde aanpak van fraude met uitkeringen was zowel bij het kabinet-Rutte I als het kabinet-Rutte II een speerpunt. Kunt u uitleggen of en, zo ja, hoe dat invloed had op bijvoorbeeld de kinderopvangtoeslag?

De heer **Boereboom**:

Laat ik vooropstellen, als u mij dat toestaat, mevrouw Leijten, dat ik persoonlijk die enorme druk heb ervaren. Dat nam ik mee uit mijn VWS-tijd. De enorme druk die je voelde ... Ik ben bij VWS zelfs aangewezen als verantwoordelijk dg voor de fraudeaanpak. Ik heb toen een stuurgroep van de FIOD, de Inspectie SZW, de Belastingdienst/Toeslagen en het functioneel parket voorgezeten om die hele fraudeaanpak in de zorg vorm en inhoud te geven. Ik heb dus persoonlijk ervaren hoe zwaar die druk was. Die ervaring heb ik meegenomen naar SZW.

Mevrouw **Leijten**:

Ik denk dat die ervaring die u heeft opgedaan bij Volksgezondheid later in het verhoor zeker van pas kan komen, maar nu wil ik eigenlijk echt concreet het volgende weten. In bijvoorbeeld het regeerakkoord van Rutte I staat dat fraude met uitkeringen en onterecht verstrekte uitkeringen zullen worden teruggevorderd, ongeacht de hoogte van de fraude. Heeft dat dan ook een gevolg voor de kinderopvangtoeslag? Naar die vraag zijn we natuurlijk op zoek.

De heer **Boereboom**:

Ja, dat heeft zeker gevolgen gehad voor de kinderopvangtoeslag, omdat ik -- laat ik voor mezelf spreken -- heb gemerkt dat dat hele adagium "kinderopvang is niet gratis" ook invloed heeft gehad op de hele fraudeaanpak ...

Mevrouw **Leijten**:

Ja, maar even hè. Kinderopvang is niet gratis; we komen ook nog wel terug op die uitspraak. Maar zegt u hier nu eigenlijk dat op het moment dat mensen hun eigen bijdrage niet hebben betaald ... Dan volgt uit de systematiek van de wet, zoals die ook geïnterpreteerd is door de Raad van State, dat je alles moet terugbetalen. Daar hebben we het hier al meerdere keren over gehad. Maar volgt daar nou ook uit dat mensen dan als fraudeur werden gezien?

De heer **Boereboom**:

Nou, niet zozeer dat de mensen als fraudeur werden gezien. Het vond dus wel plaats in een sfeer waarin een grote nadruk op fraude en oneigenlijk gebruik werd gelegd en op de strikte handhaving van regels. In die sfeer paste het wel.

Mevrouw **Leijten**:

Ja. Oneigenlijk gebruik en fraude, is dat hetzelfde?

De heer **Boereboom**:

Nee, dat is niet hetzelfde maar het ligt wel in elkaars verlengde. Ik denk dat we er heden ten dage heel anders tegen aankijken dan zeven jaar geleden, toen ik bij ...

Mevrouw **Leijten**:

Zou het dan terecht zijn om te zeggen: destijds was oneigenlijk gebruik eigenlijk fraude?

De heer **Boereboom**:

Ik weet niet of u dat zo een-op-een kunt stellen, maar wat ik net zei: het werd wel gezien als dat het in elkaars verlengde lag.

Mevrouw **Leijten**:

Ja, maar u wijst zo uitdrukkelijk op: nu, terugkijkend, de context van nu en de context van toen. Dan wil ik het toch specifiek weten. Was onterecht gebruik toen eigenlijk -- gewoon in de interpretatie en in de regels die gemaakt werden -- gelijk aan fraude?

De heer **Boereboom**:

Nee, ik zou dat niet zo willen noemen, maar het effect was waarschijnlijk wel hetzelfde.

Mevrouw **Leijten**:

Het was niet zo maar het effect wel.

De heer **Boereboom**:

Ja.

Mevrouw **Leijten**:

Oké. Nou is er in 2011 ook aanscherping van het fraudebeleid in de fiscale agenda en het Belastingplan 2012. In 2013 is de fraudewet van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van kracht geworden. Kunt u uitleggen wat de gevolgen van die fraudewet bij Sociale Zaken en Werkgelegenheid waren voor de kinderopvangtoeslag?

De heer **Boereboom**:

Oeh, dat vind ik heel lastig, want ik heb heel weinig meegewerkt aan die fraudewet. Wat er volgens mij wel in zat was bijvoorbeeld de mogelijkheid tot het meer opleggen van boetes. Dat zat volgens mij ook in de Awir en dat heeft dus ook effect gehad op de kinderopvang.

Mevrouw **Leijten**:

We hebben het natuurlijk ook gehad over de fiscale fraudewet, maar dit gaat echt over de Sociale Zakenwet, de Wet aanscherping handhaving en sanctiebeleid. Daarin wordt gesteld dat er meer controle plaats gaat vinden bij het aanvragen en dat sancties inderdaad verzaamd worden, maar ook dat bij fraude met kinderopvangtoeslag bij grote bedragen strafrechtelijke afdoening volgt. Hoe werd vanuit Sociale Zaken gecontroleerd dat dat gebeurde?

De heer **Boereboom**:

Daar moet ik het antwoord op schuldig blijven.

Mevrouw **Leijten**:

Want dit is uw beleidsverantwoordelijkheid dan toch, hè, als het in een wet van Sociale Zaken en Werkgelegenheid staat?

De heer **Boereboom**:

Ja, maar ik ... U stelt mij een vraag en ik kan het antwoord niet reproduceren. Dan ga ik ook niet ...

Mevrouw **Leijten**:

Nee, ik vraag u ook niet om te gissen. Ik vraag u niet om te gissen. Maar kan ik het dan als

volgt vragen? Deze wet is aangenomen. Er wordt gezegd: bij grote bedragen van de kinderopvangtoeslag -- we weten dat dat om grote bedragen ging -- volgt strafrechtelijke afdoening. Was de reden daarvan opgenomen dat daar dan ook, omdat de effecten van bijvoorbeeld terugbetaling zo groot zijn, door een rechter naar gekeken moet worden?

De heer **Boereboom**:

Ik denk dat dat wel de achtergrond is geweest, ja. Dat kan ...

Mevrouw **Leijten**:

Dus het zicht op de naleving van dat besluit in die wet is eigenlijk later weggefallen?

De heer **Boereboom**:

Ik heb dat niet scherp.

Mevrouw **Leijten**:

Nee. Omdat u zei: we hebben eigenlijk te weinig zicht gehad op de fraudebestrijding bij de Belastingdienst.

De heer **Boereboom**:

Ja.

Mevrouw **Leijten**:

Nou waren er ook verwachte opbrengsten uit de fraudewet Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Die werden ook in mindering gebracht op de begroting van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Weet u om welke bedragen het ging als het ging over de verwachte fraude bij de kinderopvangtoeslag?

De heer **Boereboom**:

Nee, die bedragen heb ik niet paraat. Ik weet wel dat het is gebeurd en ik weet ook dat er businesscases waren voor intensivering in de opsporing en in de naleving die ten laste van de begrotingen van de departementen ...

Mevrouw **Leijten**:

Wat er eigenlijk gebeurde: doordat we beter fraude gaan bestrijden, zoals dat was vastgelegd in de Wet aanscherping handhaving en sanctiebeleid van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, werd ervan uitgegaan dat het ministerie 25 miljoen minder zou uitgeven. Dus was dat ook meteen niet meer beschikbaar voor het ministerie. Hoe heeft dat element geleid tot stevig aan de slag gaan met fraudebestrijding?

De heer **Boereboom**:

Ik denk dat het als volgt is gegaan. Het klopt inderdaad dat -- je kan dat een businesscase noemen -- vanuit het ministerie van Financiën was beredeneerd dat intensivering van de fraudeaanpak ook leidde tot minder uitgaven bij de verschillende vakdepartementen. Dat was niet alleen SZW. Dat heeft tot gevolg gehad dat SZW wel erop moest kunnen vertrouwen dat de opbrengsten ook daadwerkelijk gerealiseerd zouden worden.

Mevrouw **Leijten**:

Ja, heel even. Want we hebben de businesscases en daar komen we nog op, maar dit gaat echt over de ingeboekte gevolgen van deze Sociale Zakenwet. Dan gaat het natuurlijk om de fraudebestrijding, waarvan u net heeft gezegd: die is eigenlijk ontspoord bij de Belastingdienst, maar daar hadden wij geen zicht op. Nu geeft u net het antwoord "ik denk", waar u eerder zei "ik wil eigenlijk niet speculeren". Ik vraag u of u het weet. Heeft het feit dat er 25 miljoen werd gekort op de post kinderopvangtoeslag op het ministerie van Sociale Zaken geleid tot een druk vanuit Sociale Zaken om stevig aan de slag te gaan met die fraudebestrijding?

De heer **Boereboom**:

Ik kan voor mezelf spreken dat ik die druk nooit op de Belastingdienst heb opgelegd.

Mevrouw **Leijten**:

Dank u wel. Meneer Van Aalst heeft nog een paar vragen.

De heer **Van Aalst**:

Ja, hier gaan we even op door. We zien namelijk dat tijdens de overleggen met de Belastingdienst in 2013 de fraudebestrijding en de uitvoering van de Fraudewet SZW aan bod komen. Uw directeur Kinderopvang schreef hierover in mei 2013 aan de minister: de Belastingdienst laat zien werk te maken van de wettelijke mogelijkheden die er zijn om boetes op te leggen, ook al zijn de opgelegde boetebedragen beperkt. De fraudewet van SZW waar we het net over hadden, die op 1 januari 2013 in werking treedt, en de verhoging van de boetepercentages in de Awir gaven hier nog een extra impuls aan. We zien inderdaad dat die naar 100% gaan. Drong SZW er bij de Belastingdienst op aan om werk te maken van die fraudebestrijding, vooral in het licht van die 25 miljoen die op de begroting in mindering wordt gebracht?

De heer **Boereboom**:

Laat ik voor mezelf spreken dat ik daar nooit druk op heb gelegd. Maar in algemene zin is het wel zo dat in het kabinetsbeleid fraudeaanpak heel erg belangrijk werd geacht, dus in die

zin zal het onderwerp zeker aan de orde zijn geweest in het overleg tussen de directie Kinderopvang en de Belastingdienst.

De heer **Van Aalst**:

Ja. Kijk, uw directeur Kinderopvang lijkt er toch zeker werk van te willen maken om dat gat in de begroting te dichten. Die rapporteert aan u. We hebben net in het begin gezien dat hij ook regelmatig aan u rapporteert, dat u goed contact had, dat u het eigenlijk wel eens was. Ik zie u af en toe niet willen speculeren, maar het ook niet helemaal weten. Ik denk dan: nou, moet u eigenlijk niet gewoon weten wat uw directeur Kinderopvang hier inbracht? Dat wil ik wel even benadrukken. Uw voorganger heeft namelijk in mei 2013 de dg van de Belastingdienst gevraagd om een businesscase op te stellen voor intensivering van het toezicht op de toeslagen, waarmee extra geld voor toeslagen wordt gegenereerd. Dit omdat de directeur-generaal Belastingdienst laat weten dat de 156 miljoen voor fraudebestrijding uit het regeerakkoord niet wordt ingezet voor toeslagen. Daarom vraag ik u: was die businesscase toeslagen het idee van Sociale Zaken?

De heer **Boereboom**:

Dat weet ik niet. Dat was voor mijn tijd. Ik ben alleen met de consequenties ervan geconfronteerd.

De heer **Van Aalst**:

Heeft u van uw directeur Kinderopvang, de heer Flier, het signaal doorgekregen dat dit vanuit SZW kwam?

De heer **Boereboom**:

Nee, ik kan me dat niet herinneren.

De heer **Van Aalst**:

U heeft wel de gevolgen ervan gezien. Welke verwachtingen had Sociale Zaken dan van de opbrengsten van die businesscase intensivering fraudebestrijding toeslagen? Dat is eigenlijk het vervolg, zeg maar. Welke verwachtingen van die opbrengsten? Want u zegt: ik ben er niet bij geweest ...

De heer **Boereboom**:

Nee, maar de verwachting was dat de intensivering van het fraudetoezicht bij de fiscaliteit ertoe zou leiden dat de uitgave aan kinderopvangtoeslag minder hoog zou zijn, dus dat dat met elkaar in evenwicht zou zijn.

De heer **Van Aalst**:

We zien dus inderdaad wel -- als u het met mij eens bent dat ik dat concludeer -- dat uw voorganger wel degelijk probeert daar extra opbrengsten te genereren en daar ook vanuit SZW wel oog voor heeft.

De heer **Boereboom**:

Zo kan ik me dat wel voorstellen, omdat je als ministerie verantwoordelijk bent voor de rechtmatigheid en de doelmatigheid van de uitgaven. Als die uitgaven gaan naar mensen die er om wat voor reden dan ook geen recht op hebben, is dat ondoelmatig, dus vanuit die optiek begrijp ik dat heel goed.

De heer **Van Aalst**:

Ja. Ziet u dat nog terug in de overdracht van uw voorganger, dat hij meegeeft "goh, we hadden een behoorlijk gat in de begroting"?

De heer **Boereboom**:

Nee, ik heb dat niet in die scherppte meegekregen, nee.

De heer **Van Aalst**:

U ziet niet terugkomen dat er echt vanuit SZW gestuurd wordt op die businesscase.

De heer **Boereboom**:

Nee, nee, nee, nee.

De heer **Van Aalst**:

De businesscase komt er. In augustus 2013 wordt berekend dat op de kinderopvangtoeslagen structureel jaarlijks 62,3 miljoen euro kan worden bespaard, om precies te zijn. In 2014 en 2015 is dit zelfs het dubbele; dan gaat het naar 120 tot 124 miljoen. Zijn deze verwachte opbrengsten verwerkt in de begroting van Sociale Zaken?

De heer **Boereboom**:

Voor mij zijn die ... Ja, ik ben ... Ik moet daar in die zin het antwoord op schuldig blijven, omdat dat ... Ik heb de begroting aangetroffen zoals die was, dus ik heb me in die zin nooit afgevraagd hoe die businesscase precies verwerkt is.

De heer **Van Aalst**:

Oké. U ziet de businesscase. Het zijn nogal bedragen natuurlijk, tussen de 62 en de 120 miljoen, maar u heeft Flier niet aangesproken van: "Goh, hoe zit dat nou? Heeft dat gevolgen

voor onze begroting?" Ik bedoel, het zijn nogal bedragen. Als je naar het totaal aan toeslagen kijkt in het overzicht, dan is dat nogal een bedrag. Dan kan ik me voorstellen dat dat gevolgen heeft.

De heer **Boereboom**:

Ik moet u eerlijk bekennen dat het punt van die businesscase pas zeer recentelijk onder mijn aandacht is gebracht, bij de voorbereiding van dit verhoor, dus ik heb me helemaal nooit met die businesscase beziggehouden in mijn SZW-tijd.

De heer **Van Aalst**:

Oké, dus u heeft ook ... Nou ja, dat vind ik eigenlijk wel ... U heeft zich met de businesscase niet beziggehouden, maar heeft u nu wel een beeld van wat de gevolgen waren voor de ouders bij die businesscase?

De heer **Boereboom**:

Ik denk niet zozeer dat de businesscase gevolgen heeft gehad voor de ouders. Het feit dat er een besluit is genomen om de fraudebestrijding te intensiveren heeft gevolgen gehad, los van de vraag waar dat nou uit gefinancierd is. Ik denk dat het niet wezenlijk had uitgemaakt voor de aanpak door de Belastingdienst of dat nou uit generale middelen zou zijn of ten laste van de SZW-begroting zou zijn gebracht. Maar dat is een veronderstelling.

De heer **Van Aalst**:

In januari 2014 wordt de Wet aanpak fraude toeslagen en fiscaliteit van kracht, waarmee de fraudeaanpak verder wordt aangescherpt. Deze wet lijkt verband te houden met de zogenaamde Bulgarenfraude, maar ook met de huur- en zorgtoeslagdiscussie die aan het licht kwam in 2013. Maar het werkt ook door in de kinderopvangtoeslag. In hoeverre was Sociale Zaken betrokken bij deze Wet aanpak fraude toeslagen en fiscaliteit?

De heer **Boereboom**:

Het is eerder dat we daar in algemene zin bij betrokken zijn geweest, als onderdeel van het kabinet. Maar ik heb me daar zelf niet mee bemoeid.

De heer **Van Aalst**:

Dus begrijp ik het goed dat u daar in principe geen invloed op heeft gehad? U heeft er wel bij gezeten, maar ...

De heer **Boereboom**:

Ik als persoon heb daar geen invloed op gehad.

De heer **Van Aalst**:

Hoe gaat zo iets? Kunt u ons daarin meenemen? Ik vraag me dan af: u bent er wel bij; wordt er van u dan nog een inbreng gevraagd?

De heer **Boereboom**:

Ja, hoe gaat zo'n ... Er komen voorstellen van een bepaald ministerie. Dat stemt het af met andere ministeries. Meestal gaat dat op het niveau van directeurs. Komt men daar niet uit, dan wordt er geëscaleerd naar dg's. Zolang dat niet nodig is, laat je dat bij je directeur. Op een gegeven moment komt dat richting onderraden en de ministerraad en volgt er vanuit een directie een advies aan de minister. Als er in zo'n proces hiccups zijn, kan het zijn dat er een dg-overleg komt. Het kan zijn dat er een bilateraal komt tussen ministers onderling. Zo gaat zo'n proces.

De heer **Van Aalst**:

Wat was dan de invloed van deze wet op de fraudeaanpak bij de kinderopvangtoeslag?

De heer **Boereboom**:

Ik denk dat ook deze wet weer heeft geleid tot een intensivering van de fraudeaanpak van de Belastingdienst/Toeslagen.

De heer **Van Aalst**:

Leidt dat tot negatieve invloeden op de kinderopvangtoeslag?

De heer **Boereboom**:

Wat bedoelt u met "een negatieve invloed"?

De heer **Van Aalst**:

We zien natuurlijk de problematiek rondom het stevig invorderen op de ouders. Is dit dan nog weer een intensivering daarvan?

De heer **Boereboom**:

Ik denk het wel, ja.

De heer **Van Aalst**:

Even samenvattend op dit deel van het dossier. U zegt: ik kan me niet zo goed herinneren in hoeverre de businesscase invloed had op de begroting. Ik wil u toch nog even vragen of ik dat wel goed heb begrepen. U bent natuurlijk ook nog een deel van de tijd sg geweest. Het heeft doorgewerkt in de begroting en daarna. Weet u zeker dat u nergens het idee heeft

gehad van "hé, die 60 miljoen en die 120 miljoen van die businesscase zie ik hier terugkomen in mijn begroting"?

De heer **Boereboom**:

Nee, die is al in de begroting verwerkt. Daarmee moest dat dus ook wel gedekt worden. Maar als u mij vraagt "heb je daar in je rol als waarnemend sg of als dg heel specifiek op gestuurd", dan is het antwoord gewoon ontkennend.

De heer **Van Aalst**:

Oké. Dan geef ik mijn collega Leijten even het woord.

Mevrouw **Leijten**:

Ik ga daar nog heel even op door. U komt op het ministerie. U wordt bijgepraat. Het gaat ook over de kinderopvang. Uw voorganger heeft niet gezegd: "Er is wel even iets gaande als het gaat over de hoogte van de kinderopvang en het verstrekken. We hebben afspraken gemaakt met de Belastingdienst om daar intensivering op te doen"? Dat is u toen wel verteld of niet verteld?

De heer **Boereboom**:

Nee, ik kan me niet herinneren dat me dat verteld is.

Mevrouw **Leijten**:

Want in die businesscase gaat het natuurlijk, zoals mijn collega Van Aalst al zei, over dik 60 miljoen structureel op de kinderopvangtoeslag en in de jaren 2014 en 2015 over 120 miljoen. Maar het gaat ook over het aantal aanvragen waarbij er geen voorschot wordt verleend. Dan gaat het natuurlijk niet alleen over kinderopvang, maar ook over de huurtoeslag en de zorgtoeslag en gaat het over 251 miljoen. Dat zijn natuurlijk hele forse bedragen. Zijn er momenten geweest dat u erop gewezen bent dat die doelstellingen, die intensiveringen niet gehaald werden?

De heer **Boereboom**:

Ik kan me dat niet herinneren, nee.

Mevrouw **Leijten**:

Nee.

De heer **Boereboom**:

Ik kan me zelfs helemaal niet herinneren dat we het daar überhaupt in mijn periode over gehad hebben.

Mevrouw **Leijten**:

Nee, oké. En uw directie Kinderopvang?

De heer **Boereboom**:

Ja, dat weet ik dus niet.

Mevrouw **Leijten**:

We hebben uw directie Kinderopvang helaas niet kunnen spreken. Stel dat de directie Kinderopvang daar wel op zou sturen. Die zou dus een seintje geven aan de Belastingdienst: jongens, die businesscase wordt niet gehaald. Zou het dan logisch zijn dat u, als overkoepelend directeur van die zes onderdelen, dat te horen krijgt?

De heer **Boereboom**:

Ik denk, zoals het gaat op een departement, dat het hier primair de directie Financieel-Economische Zaken, die toezicht houdt op de begrotingsuitvoering, is geweest die hiernaar gekeken heeft en dat vanuit die directie bij de voor- en najaarsnota en de begrotingsvoorbereiding is gekeken of er mee- of tegenvallers waren bij de kinderopvangtoeslag. Met de kennis van nu denk ik -- ik kan dat niet meer reproduceren -- dat we ook door de economische crisis een terugloop hadden in de kinderopvang en dat dus de uitgaven aan kinderopvang sowieso misschien weleens lager hadden kunnen zijn geweest dan aanvankelijk geraamd. Dan krijg je dat dus ook niet boven tafel.

Mevrouw **Leijten**:

Toch zeiden ze gisteren dat ze daar bij de Belastingdienst/Toeslagen heel erg op werden gewezen. De businesscase halen was belangrijk tot in 2018. U zegt: het is niet logisch dat dat een signaal vanuit Sociale Zaken is geweest.

De heer **Boereboom**:

Nou ja, ik kan alleen maar spreken vanuit mijzelf. Als u mij vraagt "heeft u in uw overleg met bijvoorbeeld de dg zeer expliciet erop gewezen dat die bedragen gehaald moesten worden", dan is het antwoord in alle oprechtheid nee.

Mevrouw **Leijten**:

Akkoord. Uw antwoord is dat u dat niet bij de directeur-generaal Belastingdienst heeft

gemeld. Maar als dat uw directeur Kinderopvang zou zijn geweest of de financieel-economische afdeling van Sociale Zaken, is het dan logisch dat u als dg, ook verantwoordelijk voor kinderopvang, dat ziet?

De heer **Boereboom**:

Dat had ik ... Laat ik het zo zeggen. Ik ben als dg sowieso verantwoordelijk voor alles wat er in mijn dg gebeurt of wat niet gebeurt en wel had moeten gebeuren. Laat daar geen enkel misverstand over bestaan: ik ben eindverantwoordelijk.

Mevrouw **Leijten**:

Nee, het gaat mij niet om het aanwijzen van een eindverantwoordelijke, maar om het begrijpen van het proces.

De heer **Boereboom**:

Nee ...

Mevrouw **Leijten**:

Er wordt in de businesscase best ambitieus afgesproken: "We willen verminderde aanvragen" -- nou, die liepen terug bij de kinderopvangtoeslag, omdat minder mensen werkten -- "maar we willen zeker ook een vermindering van de uitgaven." Die waren toch fors geraamd. Dan lijkt mij dat daar overzichten van komen. Is dat een logische interpretatie van mij, dat dat gevolgd wordt?

De heer **Boereboom**:

Ja, je mag veronderstellen dat dat gemonitord wordt. Dan zou het gebruikelijk zijn dat ik alleen geïnformeerd word als er gekke dingen uit komen. Als er geen gekke ... Je kan als dg namelijk niet al het werk van al je zes directeuren overdoen. Je maakt dus ook vaak afspraken over uitzonderingsrapportages. U mag veronderstellen dat als uit die monitor hele gekke dingen zouden zijn gekomen, wat bijvoorbeeld zou hebben moeten leiden tot ombuigen of ingrijpen, ik daarvan op de hoogte was gesteld.

Mevrouw **Leijten**:

En dat is in uw periode, zoals u dat zich herinnert, niet gebeurd.

De heer **Boereboom**:

Voor zover ik mij kan herinneren, is dat niet gebeurd.

Mevrouw **Leijten**:

Nou werd er een Ministeriële Commissie Aanpak Fraude ingesteld in 2013. Wij zien dat daar nogal wat verbazing over was binnen uw directoraat. Maar is het dan niet zo dat Sociale Zaken en Werkgelegenheid actief betrokken was bij de totstandkoming van deze ministeriële commissie?

De heer **Boereboom**:

Dat is zeker het geval geweest. Voor SZW was met name de ministeriële commissie enorm van belang, omdat bij mijn collega-dg de hele sociale zekerheid in portefeuille zat. Ik heb erop toegezien dat daar waar ... Er is ook binnen SZW vervolgens een directeurenoverleg fraude opgericht. Vanuit mijn rol als dg heb ik erop toegezien of mijn directeuren in dat interne overleg voldoende aangesloten waren.

Mevrouw **Leijten**:

Oké, dus u had deel aan die ministeriële commissie. Er was ook een groep "fraude" binnen Sociale Zaken en daar zag u op toe.

De heer **Boereboom**:

Ik zag erop toe dat mijn directeuren in de gelegenheid waren om vanuit hun beleidsverantwoordelijkheid daar inbreng in te kunnen leveren, omdat de coördinatie bij mijn collega-dg zat.

Mevrouw **Leijten**:

Akkoord. De ministeriële commissie zette twee lijnen uit: afpakken en afsluiten. Dat had betrekking op de aanpak en de preventie van fraude, maar ook op proportionaliteit in de fraudeaanpak. Wat had de ministeriële commissie precies voor gevolgen voor de fraudebestrijding als het ging over de kinderopvangtoeslag?

De heer **Boereboom**:

Ik denk dat de ministeriële commissie in de volle breedte van het overheidsbeleid, dus ook op de kinderopvangtoeslag, een enorme druk legde om de fraudeaanpak te intensiveren. Vanuit SZW is er, mede op initiatief van de directie Kinderopvang -- ik was daarvan op de hoogte -- ook aangegeven dat er bijvoorbeeld ten aanzien van gastouderschap een intensiever traject ingezet zou moeten worden, waarbij de combinatie werd gemaakt van fraudeaanpak en oneigenlijk gebruik in samenhang met het verhogen van de kwaliteit van het gastouderschap.

Mevrouw **Leijten**:

Het gaat bijna naadloos over in de volgende vragen die mijn collega Van Aalst voor u heeft. Ik heb nog één vraag over de Ministeriële Commissie Aanpak Fraude. Wij zien dat die instelling bij de Belastingdienst en het ministerie van Financiën leidt tot het mt Fraude. U zei dat er onder leiding van een andere directeur-generaal ook een soort van fraudegroep kwam. Was dat ook een soort van mt Fraude binnen Sociale Zaken? Was dat dan ook het verzamelen van alle mogelijke fraudeopsporingen die we hebben en daar extra aandacht voor krijgen binnen het ministerie?

De heer **Boereboom**:

Ik weet dat een van de directies van mijn collega-dg, die bijvoorbeeld ook de accounthouder was voor de Sociale Verzekeringsbank en het UWV, het tot zijn verantwoordelijkheid rekende om die aanpak binnen SZW te coördineren, dus diverse zaken bij elkaar te brengen. Die zag er dus ook op toe dat, mede namens mij, ook mijn directies in de gelegenheid waren om hun inbreng te leveren. Dat was heel breed. Om een voorbeeld te noemen: ik heb ook de directie Gezond en Veilig Werken gehad. Dat gaat bijvoorbeeld over de asbestaanpak. Ook daar werd gefraudeerd. We hebben er dus in de volle breedte naar gekeken.

Mevrouw **Leijten**:

Wij kijken natuurlijk naar de kinderopvangtoeslag.

De heer **Boereboom**:

Ter adstructie van het feit dat we daar breed naar gekeken hebben.

Mevrouw **Leijten**:

Ja. Mijn collega Van Aalst gaat verder met de kwaliteitsverbetering gastouderbureaus.

De heer **Van Aalst**:

Zeker ja, want ik heb een aantal vragen over het project Kwaliteitsverbetering en fraudebestrijding gastouderopvang, ook wel KEF genoemd. Niet te verwarren met CAF, maar er zijn zeker overeenkomsten. Dat maakt het ook interessant en maakt dat ik een aantal vragen heb. Dit project werd eind 2013 opgestart en samen met GGD'en, Belastingdienst en gemeenten uitgevoerd. Het had tot doel om slecht functionerende gastouderbureaus uit het stelsel te drukken naar aanleiding van een aantal misstanden die geconstateerd waren. Wat was de aanleiding van dit project?

De heer **Boereboom**:

Wat ik ervan begrepen heb van de directie Kinderopvang was dat zij zich zorgen maakten

over de kwaliteit van het gastouderschap, dat ze tegelijkertijd zagen dat dat soms weinig professionele organisaties waren en dat dat de belangrijkste reden was om te kijken of je een combinatie zou kunnen maken: én kwaliteitsverbetering van de gastouderopvang én kijken of je oneigenlijk gebruik en misbruik zou kunnen tegengaan.

De heer **Van Aalst**:

Wat was uw opvatting destijds over die gastouderopvang en die gastouderbureaus?

De heer **Boereboom**:

Ik weet dat de directie Kinderopvang mij in onze reguliere overleggen heeft verteld dat ze dit van plan waren te doen. Dat kwam mij als uitermate redelijk en verstandig over, dus daar heb ik mee ingestemd, zou je kunnen zeggen, en het verder aan de directie Kinderopvang gelaten.

De heer **Van Aalst**:

Als ik het goed begrijp werd uw beeld door de directeur Kinderopvang bevestigd. Maar wat was dan het beeld dat de heer Flier op dat moment had van de gastouderopvang en de gastouderbureaus, waarmee u zegt het eens te zijn?

De heer **Boereboom**:

Nou, wat ik al zei. Wat ik me ervan herinner, is dat hij mij toen heeft geschetst dat hij zich wel zorgen maakte over de kwaliteit van de gastouders, vooral in regio's waar veel minder professionele kinderopvanginstellingen waren en dit een hele goede manier van kinderopvang was, maar dat het vanuit zijn optiek ook pedagogisch verantwoord moest zijn, dat het van goede kwaliteit moest zijn, omdat je het toch met overheidsgeld betaalt. Hij vond het ook van belang dat er goed toezicht vanuit de GGD op werd gehouden. Zo heeft hij dat aan mij geschetst. Als dg toets je dan marginaal. Heeft je directeur er goed over nagedacht? Luidt het consistent en verstandig? Dan geef je de ruimte aan je directeur om het verder uit te voeren.

De heer **Van Aalst**:

Ja, maar naar aanleiding van wat hij u presenteerde, deelde u op zich dat beeld.

De heer **Boereboom**:

Ja. Het kwam op mij als verstandig en redelijk over.

De heer **Van Aalst**:

Kunt u ons aangeven wat dat project kwaliteitsverbetering precies inhoudt? Dat is aan u gepresenteerd en daar was u positief over.

De heer **Boereboom**:

Nee, daar ben ik onvoldoende in thuis om dat precies te duiden.

De heer **Van Aalst**:

Het valt ons namelijk op dat in deze projectopzet bij de start van het project al duidelijk is dat er bij de meeste gastouderbureaus gebreken bestaan in de contracten die worden gesloten tussen gastouderbureau, vraagouder en gastouder. Bij 80% ontbreken zelfs de urenstaten. Vooraf is dus eigenlijk al duidelijk dat er heel veel fouten zullen worden aangetroffen. Toch worden die gastouderbureaus ook aangepakt via terugvorderingen bij de ouders. Weet u waarom dat was?

De heer **Boereboom**:

Dat is gebeurd omdat dat voortvloeide uit de wet en -- wat ik eerder aangaf in antwoord op mevrouw Leijten -- dat dat mede vanuit het principe was dat ouders zelf verantwoordelijk zijn voor de kinderopvang en voor een goede administratie. Het was dus helemaal geredeneerd ... De kinderopvangtoeslag is ook een toeslag aan ouders. Daarmee zijn ouders dus verantwoordelijk voor een goede aanvraag van de kinderopvangtoeslag.

De heer **Van Aalst**:

Dat snap ik; dat is helder. Ik wil net even een stapje terug. De heer Flier, de directeur Kinderopvang, komt bij u. Hij presenteert u dit plan en geeft aan: dit doen we vanuit KEF, vanuit de kwaliteitsverbetering fraudebestrijding. Het gaat er met name om, die gastouderbureaus uit het stelsel te drukken. Als we dan even verder kijken in de opzet, zien we eigenlijk: om dat te doen, gaan we de ouders aanpakken. Dat is eigenlijk wat er gebeurt: we zien dat die terugvordering bij de ouders gaat gebeuren. Als u daar nu naar kijkt, bent u dan nog steeds positief als u ziet hoe de uitwerking verloopt?

De heer **Boereboom**:

Als ik nu terugkijk -- maar dat heb ik u net al aangegeven -- zouden we met de kennis van nu heel veel dingen waarschijnlijk toch anders hebben aangepakt. Of dat nou ook voor dit voorstel geldt, kan ik moeilijk duiden. Het is natuurlijk wel zo dat in die periode een enorme nadruk op fraude lag en dat in die periode ouders verantwoordelijk werden geacht voor de kinderopvangtoeslag. Dat was toen het benaderingspunt.

De heer **Van Aalst**:

Ik begrijp waar dat weg komt. Ik begrijp ook dat u daar vanaf het begin al over zei: nou, het heeft toch niet de gewenste effecten en we moeten naar iets anders toe. Toen u dit project voor u kreeg via uw directeur Kinderopvang, heeft u toen ook gedeeld met de minister dat dit eraan zat te komen?

De heer **Boereboom**:

Volgens mij wist de minister het al, want het was een onderdeel van de brede fraudeaanpak. Het zat ook als bijlage van een van de documenten ...

De heer **Van Aalst**:

En hij was ook positief over dit voorstel?

De heer **Boereboom**:

Ik heb niet gehoord dat hij zei: dit gaan we niet doen. Anders hadden we het namelijk niet gedaan.

De heer **Van Aalst**:

En uw contact zat zo in elkaar dat als hij niet reageerde, het akkoord was en hij het daarmee eens was. Anders zou hij heel duidelijk aangeven dat hij het er niet mee eens was.

De heer **Boereboom**:

Ja, zo is dat.

De heer **Van Aalst**:

Oké. Nog even kort over de resultaten van dit project. Die werden verwerkt door Belastingdienst/Toeslagen. Wat gebeurde er? Hoe werkte dit door in de toeslagen van de ouders? Ik zal u even meenemen. Uit de stukken blijkt eigenlijk dat bij stopzetting van kinderopvangtoeslag nu ook verwezen wordt naar dit project. Dat was ook waar ik mee begon: het lijkt een beetje overeenkomsten te hebben met het CAF. Misschien is het wel een soort voorloper. Vandaar dat ik vraag of u ons kunt duiden waarom er nu bij stopzetten verwezen wordt naar de kwaliteitsverbetering en fraudebestrijding.

De heer **Boereboom**:

Dat zou ik niet zo een-twee-drie weten. Ik ben even aan het zoeken naar waar u nu precies een antwoord op wilt krijgen. Misschien ...

De heer **Van Aalst**:

We zien dat bij stopzetting bij ouders in de beschikking wordt verwezen naar de kwaliteit en fraudebestrijding. Dus vanuit dit project wordt daarnaar verwezen, dat daar de stopzetting uit voortkomt. Wat ik eigenlijk probeer te vragen is of u de conclusie met mij deelt dat dit project wel heel erg een voorloper is van het CAF.

De heer **Boereboom**:

Ik weet niet of het een voorloper van het CAF is. Dit project -- dat deel ik wel met u -- is natuurlijk mede de aanleiding geweest dat daar waar bijvoorbeeld eigen bijdragen niet zijn betaald of de urenregistratie niet op orde was, ingegrepen is en de kinderopvangtoeslag teruggevorderd is. Nou begrijp ik waar u naar op zoek was. Dat kan ik bevestigen.

De heer **Van Aalst**:

Ja. Heel goed. Dan constateer ik dat en geef ik u over aan mijn collega Leijten.

Mevrouw **Leijten**:

Dat kunt u bevestigen. Kunt u wel aangeven hoe dit project KEF -- kwaliteitsverbetering en fraudebestrijding gastouderbureaus -- zich tot het combiteam aanpak fraude verhiel?

De heer **Boereboom**:

Ik denk dat het heel erg paste in de manier waarop er toentertijd tegen fraudeaanpak werd aangekeken.

Mevrouw **Leijten**:

We hebben gisteren te horen gekregen dat het Combiteam Aanpak Facilitators van de Belastingdienst ook signalen kreeg. Kregen ze ook signalen via Sociale Zaken?

De heer **Boereboom**:

Niet via mij.

Mevrouw **Leijten**:

Nee, maar was dat onderdeel van KEF?

De heer **Boereboom**:

Nee, dat denk ik niet, nee.

Mevrouw **Leijten**:

Een van de doelen van het KEF is slecht functionerende gastouderbureaus uit het stelsel drukken. Kunt u uitleggen hoe die uit het stelsel werden gedrukt via het KEF?

De heer **Boereboom**:

Nee, dat kan ik u niet aangeven wat dat betreft. Nee.

Mevrouw **Leijten**:

We weten natuurlijk dat we gisteren te horen hebben gekregen dat de aanpak van het Combiteam Aanpak Facilitators was om te zorgen dat die facilitators ... Daar is het niet slecht functionerend maar frauduleus. U zei net: dat werd destijds, met de kennis van nu, misschien als hetzelfde gezien. Maar dan was het vooral de activiteit stopleggen; dat was een van de eerste doelen. Was dat ook een van de doelen van KEF?

De heer **Boereboom**:

Het doel, zoals ik het begrepen heb, was dat de GGD'en gingen toezien op de kwaliteit van de gastouderopvang ...

Mevrouw **Leijten**:

Maar die taak heeft de GGD toch al in het stelsel?

De heer **Boereboom**:

Ja. Ja, want de GGD'en zijn verantwoordelijk voor het kwaliteitstoezicht. De hypothese was dat slechte administratie, frauduleuze praktijken en slechte kwaliteit hand in hand gingen. De gastouderaanpak uit de markt drukken was, zoals ik het interpreteerde, vooral een zaak van: "Ze leveren slechte kwaliteit, dus ga nu intensief op die kwaliteit letten. Dan kun je ze uit de markt drukken." Aan de andere kant bleef het punt dat ouders verantwoordelijk zijn voor waar ze hun kinderopvangtoeslag aan besteden en dat dat op een nette en ordentelijke manier gebeurt.

Mevrouw **Leijten**:

Akkoord, maar we kregen gisteren te horen dat het stilleggen van de activiteiten van zo'n mogelijke facilitator ging via het stopzetten van de kinderopvangtoeslag.

De heer **Boereboom**:

Ja. Je kunt het langs ...

Mevrouw **Leijten**:

Vond dat ook plaats bij KEF? Daar ben ik benieuwd naar, omdat een van de doelstellingen is: uit het stelsel drukken. Het is een project van uw ministerie. Zijn er ook andere manieren om zo'n voor u niet-functionerend/frauduleus gastouderbureau uit het stelsel te drukken?

De heer **Boereboom**:

In mijn beleving, zoals ik het begrepen heb, waren er maar twee mogelijkheden om dat te doen. De ene kant was langs de lijn van de kwaliteit en GGD-toezicht. De andere lijn was dat als ouders ... Dat je de financiële lijnen moest stilleggen. Vanuit de kennis van toen was het zo dat als de kinderopvangtoeslag niet juist was besteed -- dat was de standaardlijn -- de kinderopvangtoeslag werd teruggevorderd. Langs die twee lijnen dus.

Mevrouw **Leijten**:

Dus de lijn van de GGD kon ook uit het stelsel drukken. Kon de GGD locaties sluiten? Kon hij werkzaamheden stilleggen? Hoe werkte dat dan?

De heer **Boereboom**:

Volgens mij wel, ja.

Mevrouw **Leijten**:

Oké. Hoe vaak weet u dat bij KEF de financiële lijn is ...

De heer **Boereboom**:

Nee, dat weet ik echt niet.

Mevrouw **Leijten**:

Dat weet u niet. Oké, we gaan weer terug naar CAF. Daar hebben we het al heel veel over gehad. CAF, KEF; de voorzitter zei al in zijn welkomstwoord aan u dat de afkortingen je om de oren vliegen. Was Sociale Zaken ook betrokken bij onderzoeken van het Combiteam Aanpak Facilitators, bijvoorbeeld bij CAF 11?

De heer **Boereboom**:

Volgens mij niet.

Mevrouw **Leijten**:

Oké. Was u dan op de hoogte van dit soort onderzoeken?

De heer **Boereboom**:

Ik was op de hoogte van het feit dat de Belastingdienst intensief aan fraudebestrijding deed. Ik was niet op de hoogte van de precieze methodieken die de Belastingdienst daarvoor hanteerde.

Mevrouw **Leijten**:

Dat kan ik me voorstellen. U was directeur-generaal en dat zit dan natuurlijk in de directie

Kinderopvang. Uit verschillende dossiers die ouders hebben opgevraagd en hebben gekregen komt naar voren dat er presentaties werden gegeven over een individueel CAF-onderzoek. Er staat dan ook bij dat dat naar het ministerie van Sociale Zaken wordt gestuurd. Bent u op de hoogte van presentaties die zijn gegeven?

De heer **Boereboom**:

De enige presentatie waarvan ik op de hoogte ben geweest is die inmiddels beruchte expertmeeting uit 2014.

Mevrouw **Leijten**:

Ja, maar dat ging niet per se over CAF. Dat ging natuurlijk over de alles-of-nietsbenadering.

De heer **Boereboom**:

Ja.

Mevrouw **Leijten**:

U zegt: de minister was over KEF geïnformeerd en had daar in ieder geval geen bezwaren tegen. Was hij er ook over geïnformeerd dat er nog een andere vorm was, namelijk het CAF?

De heer **Boereboom**:

Het lijkt me sterk, want ik wist die methodiek niet, dus ik kan me niet voorstellen dat de heer Asscher daar wel van op de hoogte was.

Mevrouw **Leijten**:

Maar kan het zijn dat er in het team van de directie Kinderopvang wel presentaties zijn gegeven van "dit zijn wij aan het doen"?

De heer **Boereboom**:

Ik sluit niet uit dat dat gebeurd is, omdat we regulier maandelijks overleg hadden. Ik kan dus niet uitsluiten dat dat gebeurde.

Mevrouw **Leijten**:

We hebben het veel over de 80/20-aanname gehad: het stilleggen en dan zijn er helaas ook wellicht wat mensen die te goeder trouw zijn en die daaronder lijden. Was Sociale Zaken op de hoogte van die aanname bij de CAF-onderzoeken en het hanteren van stilleggingen, stopzettingen of het afsluiten van de financiële lijn?

De heer **Boereboom**:

U bedoelt dat ondanks dat er honderd procent zekerheid was dat ouders gefraudeerd hadden, toch de kinderopvangtoeslag werd stilgelegd? Dat bedoelt u?

Mevrouw **Leijten**:

Nee, dat er bij deze aanpak, in ieder geval van CAF, was gezegd: we leggen alles stil en er zullen goeden onder de slechten lijden. Er werd uitgegaan van 80/20. Daar hebben we het al heel veel over gehad ...

De heer **Boereboom**:

Nee, dat wist ik niet.

Mevrouw **Leijten**:

Dat wist u niet. U zei: bij KEF heb je de financiële lijn of de kwaliteitslijn. Is het mogelijk dat dat daar ook gebeurd is? Dat er is gezegd: "We hebben hier een gastouderbureau waarbij de administratie echt niet deugt. We zetten het nu financieel stop ..."

De heer **Boereboom**:

Ik kan niet uitsluiten dat dat gebeurd is, ja.

Mevrouw **Leijten**:

Wist Sociale Zaken dat voor deze ouders die een onderzoek krijgen ook kwalificaties als "opzettelijk en met grove schuld niet aan de wet houden" werden toegepast?

De heer **Boereboom**:

Nee, dat wist ik niet.

Mevrouw **Leijten**:

Wist u dat heel veel ouders geen betalingsregeling kregen voor het moeten aflossen van een enorme toeslagschuld in de zin van de kinderopvang?

De heer **Boereboom**:

Nee, dat wist ik ook niet.

Mevrouw **Leijten**:

Nee. Maar kan ik dan concluderen dat u wel wist van het project bij Sociale Zaken? U wist dat er heel goed werd samengewerkt met de Belastingdienst en de GGD.

De heer **Boereboom**:

Ik wist onder de ministeriële commissie fraude van het project gastouderschap. Ik was niet op de hoogte van wat later CAF is gaan heten en de methodieken die de Belastingdienst daar hanteerde.

Mevrouw **Leijten**:

We vragen er zo naar, omdat de methodieken zo overeen kunnen komen. U zegt eigenlijk ook: we hebben een financiële lijn die je kan stoppen bij het uit de markt drukken. Dat zijn toch de ouders, want die betalen de gastouder.

De heer **Boereboom**:

Ja, ja.

Mevrouw **Leijten**:

En je hebt de kwaliteitslijn. Dat lijkt heel erg op CAF. Het kan goed zijn dat u dat niet wist, maar heeft u zich er bij de KEF-aanpak van vergewist dat niet ouders die te goeder trouw waren, die niet iets fout hebben gedaan, zouden lijden onder die aanpak?

De heer **Boereboom**:

Het eerlijke antwoord is nee.

Mevrouw **Leijten**:

De heer Van Aalst heeft nog wat vragen.

De heer **Van Aalst**:

Die vragen gaan over signalen die er waren en de gevolgen van de fraudebestrijding in de periode 2012. In uw periode maar ook in de periode daarvoor zijn van verschillende kanten signalen gekomen over de forse gevolgen van de fraudeaanpak voor die ouders. Ik wil een aantal van die signalen met u doornemen. Het eerste signaal dat we willen bespreken, dateert eigenlijk zo'n beetje van tussen oktober en december 2012 en gaat over de ouders bij De Appelbloesem. U zei net dat u in de voortgang of in de overdracht bent bijgepraat over De Appelbloesem. Uit onze stukken blijkt dat toenmalig staatssecretaris Weekers van Financiën deze ouders een eenmalig aanbod wilde doen om alleen terug te vorderen tot aan de hoogte van de eigen bijdrage. Hiervoor zoekt hij afstemming of wordt in ieder geval afstemming gezocht met SZW. Is dit signaal van staatssecretaris Weekers doorgegeven aan uw minister?

De heer **Boereboom**:

Dat was voor mijn tijd, dus dat weet ik echt niet.

De heer **Van Aalst**:

Dat is natuurlijk interessant, want u heeft de overdracht van De Appelbloesem meegemaakt. Dit is wel iets wat op dat moment essentieel is, want hij wil afwijken van de regels zoals die er lagen, waar hij niet de bevoegdheid voor heeft en waarover hij dus contact zoekt met SZW. Dus ik kan me voorstellen dat dat toch terug zou moeten komen bij u. Dit is essentieel bij De Appelbloesem en Weekers komt met een voorstel om alleen tot aan de eigen bijdrage te willen vorderen, sterker nog, in lijn eigenlijk met wat u hebt geconstateerd: dat wat nu gebeurt wel heel erg buitenproportioneel is. Maar dit signaal heeft u niet bereikt?

De heer **Boereboom**:

Nee, ik kan me dat vanuit die periode niet herinneren. Later, wat ik aan het begin zei, toen ik me meer in de kinderopvang ben gaan verdiepen, is mij wel geworden dat dit bij staatssecretaris Weekers destijds heeft gespeeld.

De heer **Van Aalst**:

Heeft u ook terug kunnen zien of dit dan de minister bereikt heeft?

De heer **Boereboom**:

Nee, dat heb ik niet terug kunnen zien.

De heer **Van Aalst**:

U heeft het niet gevonden, maar u sluit niet uit dat het wel of niet ... U heeft het in ieder geval niet vast kunnen stellen.

De heer **Boereboom**:

Ik heb het niet vast kunnen stellen, nee.

De heer **Van Aalst**:

In diezelfde periode, eind december 2012, komt de Raad van State met een uitspraak. De Raad van State laat de alles-of-nietsaanpak van het terugvorderen van de eigen bijdrage, of het volledig terugvorderen bij het niet-voldoen van de eigen bijdrage volledig intact. Uw directeur Kinderopvang schrijft in februari 2013 aan minister Asscher: "De gevolgen zijn zuur en het gaat veelal om grote bedragen. Onduidelijk is of ouders zich voldoende hadden vergewist van de regels." Zijn conclusie is dat er naar aanleiding van de uitspraak van de

Raad van State niets hoeft te veranderen aan de Wet kinderopvang en de systematiek van de verplichte eigen bijdrage. Heeft de minister ingestemd met deze lijn?

De heer **Boereboom**:

Ook dit was voor mijn tijd. Maar wat mij ervan geworden is toen ik aantrad bij SZW, is dat dat inderdaad de bestendige gedragslijn was. Dus daar moet de minister van geweten hebben.

De heer **Van Aalst**:

Dus de minister heeft ... Ik kan het me voorstellen. De heer Flier was hier nadrukkelijk heel druk mee. De heer Flier wilde eigenlijk wat anders, dus hij geeft heel duidelijk aan wat de gevolgen zijn. Maar hij geeft wel aan over de uitspraak van de Raad van State: de manier zoals we het nu doen gewoon in stand houden, er hoeft in principe niets te veranderen. En u heeft meegekregen dat de minister daar geen beweging heeft gezien om te gaan veranderen. Hij houdt ook vast aan die lijn.

De heer **Boereboom**:

Als ik u mag corrigeren, meneer Van Aalst. De heer Flier had natuurlijk gelijk vanuit een strikt juridische benadering. Dat laat onverlet dat toen de kabinetslijn was om alle toeslagen tegen het licht te houden, hij wel verzuchtte tegen mij: dan zitten we nog jaren vast aan die verschrikkelijke kinderopvangtoeslag. Dus in strikt juridische zin had hij gelijk dat er niks hoefde te veranderen, maar dat laat onverlet dat wij beiden een groot ongemak hadden en dat dat voor ons, wat ik u eerder aangaf, een aanleiding was om van die kinderopvangtoeslag af te willen. Toen wij dat ...

De heer **Van Aalst**:

Nee, maar die constatering heb ik ook gedaan. Hij geeft heel duidelijk aan: "De gevolgen zijn zuur. Echter, de Raad van State is duidelijk: de wetgeving blijft intact."

De heer **Boereboom**:

Ja, dus in strikt juridische zin blijft de wetgeving gelijk. Ik geloof dat de heer Donner in zijn rapport, in de samenvatting daar een passage aan wijdt. Maar dat is niet hetzelfde als dat daarmee het denken stilstaat en je dit niet tegen het licht moet houden. Dat is wat we wel daadwerkelijk gedaan hebben.

De heer **Van Aalst**:

Ik begrijp het, maar de brief gaat naar Asscher waarin de directeur Kinderopvang duidelijk schetst wat de gevolgen zijn voor de ouders, maar anderzijds de conclusie is "blijft intact".

Mijn vraag was alleen: heeft de minister ingestemd met de lijn? Volgens u heeft hij in ieder geval niet tegengesputterd om het te veranderen.

De heer **Boereboom**:

Nee, de minister heeft ingestemd met de lijn. Volgens mij heeft de minister zelfs nog een keer in een Kamerdebat dat ook expliciet zo uitgedragen. Daarvan kan je je afvragen ...

De heer **Van Aalst**:

Dat was mijn vraag. Ik kom daar zo meteen verder op terug.

Begin februari 2013 wordt minister Asscher geïnformeerd dat staatssecretaris Weekers hem op 5 februari wil spreken rondom de kwestie van het gastouderbureau De Appelbloesem. Kunt u aangeven wat er wordt besproken in dat overleg?

De heer **Boereboom**:

Nee, dat weet ik niet, want dat is voor mijn tijd geweest.

De heer **Van Aalst**:

Oké, u heeft daar niet ... Ook in het overdrachtdossier staat niets over die contacten met Weekers, die daar aan de bel trekt?

De heer **Boereboom**:

Nee, ik kan het me niet herinneren.

De heer **Van Aalst**:

Waarschijnlijk heeft u dan ook geen antwoord op wat de heer Weekers waarschijnlijk met Asscher wil bespreken: ik wil afwijken van de regels en ik wil graag mij beperken tot het invorderen van de eigen bijdrage?

De heer **Boereboom**:

Ja, maar dan ga ik interpreteren. Ik denk dat hij dat wilde bespreken, omdat naar alle waarschijnlijkheid ook hij een bepaald ongemak voelde bij de hardheid van de wetgeving.

De heer **Van Aalst**:

Nee, dat snap ik. Ik probeer het in beeld te brengen. We zien bij Weekers, we zien bij de directeur Kinderopvang, we zien bij u het ongemak: goh, hier moet wat gebeuren. We zien dat dit nu op dit podium richting Asscher wordt gebracht. Dat brengt me bij de volgende vraag. In mei/juni 2013 signaleert ook de Belastingdienst aan Sociale Zaken dat zij veel onvrede verwachten over de terugvordering bij hardwerkende ouders terwijl de Bulgaren de

Belastingdienst oplichten. De houding binnen SZW is dan dat ze de rug recht houden, en de Belastingdienst is medegedeeld dat de invordering bij De Appelbloesem gewoon moet starten. Zoals net medegedeeld: er hoeft niets te veranderen, de Raad van State heeft dat uitgesproken. Op dit punt lijkt dan toch dat weer de situatie ontstaat dat SZW en de Belastingdienst niet op één lijn zitten. Waar zit het verschil van opvatting, denkt u?

De heer **Boereboom**:

Dit onderwerp is aan de orde geweest, heb ik later vast moeten stellen, in een overleg tussen mijn voorganger en de dg Belastingdienst. Daar is geconcludeerd dat, zo interpreteer ik het, de wet leidend moet zijn en dat daarom nu tot invordering moet worden overgegaan. Dat is volgens een ministerstafbericht ook zo met de minister gedeeld.

De heer **Van Aalst**:

Dus de Raad van State heeft het uitgesproken en daar blijft het bij. Het ging mij even om de conclusie dat ... We zien het vanuit de staatssecretaris, we zien het vanuit de Belastingdienst en we zien het vanuit de directeur Kinderopvang. En we zien eigenlijk dat bij uw aantreden het u ook medegedeeld wordt: goh, dit ziet er toch wel slecht uit; hier moeten we iets mee.

De heer **Boereboom**:

Laat ik voor mezelf spreken. Toen ik ermee werd geconfronteerd, heb ik me de eerste periode, zoals ik in antwoord op mevrouw Leijten aangaf, met andere vraagstukken beziggehouden. Als je daar nieuw binnenkomt en kort daarvoor zo'n heldere lijn is afgesproken, ga je dat niet meteen bediscussiëren.

De heer **Van Aalst**:

Dat begrijp ik, maar op het moment dat u zich daar wel op bent gaan richten, heeft u toen dat moment aangegrepen en gedacht: nou, ik heb nu zo veel signalen gehad van allerlei verschillende kanten over de proportionaliteit van terugvordering; ik ga dit nu met de minister bespreken?

De heer **Boereboom**:

Ik heb het met de minister besproken. Dat herinner ik me wel nog heel goed. Toen de heroverweging van al die toeslagen vastliep, heb ik met de heer Asscher gedeeld dat ik een groot ongemak voelde over tal van onderwerpen, waar dit er één van was, binnen de kinderopvangtoeslag en dat dat bij mij tot de overtuiging heeft geleid dat we een stevige ingreep zouden moeten doen en echt van die kinderopvangtoeslag af moesten komen.

De heer **Van Aalst**:

Heeft u het dan alleen over het idee gehad dat u met de heer Flier had van directe financiering? Of heeft u het ook gehad over de signalen die bijvoorbeeld vanuit Financiën kwamen: we gaan alleen proportioneel invorderen in de zin van "we laten het bij de eigen bijdrage, misschien met een boete"?

De heer **Boereboom**:

Ja, dat herinner ik me wel heel goed. Omdat je natuurlijk jurisprudentie hebt, kan je niet zomaar aan de staatssecretaris discretionaire bevoegdheid geven. Bovendien moet ook dat bestuurlijk netjes zijn. Het is best ingewikkeld en je moet de wet wijzigen. Ik heb toen zelf aan de heer Asscher aangegeven: ik denk dat als je dan toch een heel traject van wetwijziging in moet, je dat beter kan inzetten om van de kinderopvangtoeslag af te komen dan dat je nu binnen de kinderopvangtoeslag allerlei veranderingen teweeg gaat brengen die je niet ten principe van dat stelsel af haalt.

De heer **Van Aalst**:

En wat was de reactie van de minister daarop?

De heer **Boereboom**:

De minister heeft mij de volle ruimte gegeven om het stelsel van directe financiering verder te gaan verkennen.

De heer **Van Aalst**:

Oké, we komen daar later op terug. Eén korte vraag nog aan u hierover. Ik snap uw verhaal. U zegt: er moet een wetwijziging komen voor de oplossing van alleen het terugvorderen van de eigen bijdrage, eventueel met een boete. Maar een wetwijziging, daar gaat heel veel tijd overheen en we hebben nu een direct probleem. Als u daarnaar kijkt, hoe ziet u die twee in verband met elkaar? Zag u nog andere oplossingen voor de korte termijn?

De heer **Boereboom**:

Nee, toen niet. Als u mij nu vraagt waar we nu staan in 2020, had ik wellicht een andere afweging kunnen en misschien ook moeten maken. Maar ik heb die naar eer en geweten gemaakt. Wij hadden een heel ambitieus plan om in 2018 aanvankelijk van die hele kinderopvangtoeslag af te zijn. Als ik zie dat we nu in 2020, bijna in 2021 leven, dan denk ik, alles afwegende met de kennis van nu, het verstandig was geweest om misschien wel wat je dan noemt een tweesporenbeleid te hanteren. Je wil af van de kinderopvangtoeslag, maar tegelijkertijd had je misschien met noodwetgeving moeten komen om de scherpe randjes van de toenmalige kinderopvang ...

De heer **Van Aalst**:

Helder. Daar kom ik zo meteen nog even op terug. Ik geef het weer over aan mevrouw Leijten.

De heer **Boereboom**:

Mag ik even een klein momentje?

Mevrouw **Leijten**:

Ja, natuurlijk.

De **voorzitter**:

Wilt u daarvoor een schorsing? Of kan dat hier surplace?

De heer **Boereboom**:

Nee. Als u mij toestaat om even een kleine correctie te doen, dan ...

De **voorzitter**:

Ik wil wel uitdrukkelijk melden dat u zich vrij moet voelen om daar even een moment voor te vragen.

De heer **Boereboom**:

Het duurt maar een half minuutje. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**:

Dan gaan we verder.

Mevrouw **Leijten**:

Voelt u zich goed?

De heer **Boereboom**:

Het gaat perfect. Alleen lijd ik aan drie chronische ziekten, en ik moet echt goed opletten dat het netjes gaat. Ik had de voorzitter geïnformeerd dat ik misschien even een kleine pauze zou willen vragen als ik een signaaltje krijg.

Mevrouw **Leijten**:

Dat is natuurlijk prima. We willen u graag in de gelegenheid stellen om antwoorden te geven en alle ruimte te nemen zodat u zich daar in ieder geval goed bij voelt.

Wij hebben een aantal vragen opgebouwd over verschillende momenten dat er signalen werden doorgegeven vanuit Financiën. We hebben de afgelopen dagen natuurlijk ook gehoord dat dat daar hoog gevoeld was. Ik wilde eigenlijk met u ingaan op een moment waarvan u waarschijnlijk gaat zeggen "dat was voor mijn tijd", maar ik wil het wel even memoreren. In augustus 2013, dus vlak voordat u kwam, was er een heel breed gedragen gevoel -- dat is opgeschreven in een ministerstaf, dus dat gaat ook echt naar de minister -- dat er van alles mis was bij de kinderopvang, dat er geadverteerd werd met gratis kinderopvang -- wat niet mag want het is niet gratis; dat was ook de heldere lijn -- en dat de gevolgen daarvan wel heel erg hard waren voor de ouders. Daar staat in: "Er bestaat een gelijkgestemd gevoel intern dat het volledig terugvorderen van de toeslag in het geval van onwetend handelen een zeer forse straf is." Dat is in augustus 2013 en u komt in september. Weet u hoe het is afgelopen in die bespreking, net voordat u kwam eigenlijk? Heeft u daar van uw voorganger ... Bent u daarover bijgepraat?

De heer **Boereboom**:

Nee, ik kan me niet herinneren dat dat is gebeurd. Ik weet wel, maar dan verval ik in herhaling, dat dat punt is teruggekomen in de loop van 2014, toen we zijn gaan nadenken over dat andere stelsel van ...

Mevrouw **Leijten**:

Daar komt mijn collega Van Aalst zo nog op terug. Wat natuurlijk opvalt, is dat het eigenlijk zo ingewikkeld is dat blijkbaar de aanbieders van kinderopvang niet weten hoe de wet werkt: kinderopvang kost geld. Ze adverteren zelfs met gratis kinderopvang. Zijn daar nog consequenties uit getrokken waarmee u bijvoorbeeld geconfronteerd werd toen u twee weken later startte als directeur-generaal?

De heer **Boereboom**:

Nee, nee, nee, nee, nee.

Mevrouw **Leijten**:

Nee? Oké. Ik ben toch benieuwd, want met elkaar afspreken dat het een zeer forse straf is om de hele kinderopvang terug te vragen ... U heeft dat zelf ook al gezien. Die uitspraak ziet eigenlijk op de Wet kinderopvang, artikel 1.7: je moet aan kunnen tonen dat je een betaling hebt gedaan. Is er destijds of later wellicht een juridische analyse gemaakt of dat inderdaad de interpretatie moet zijn en op welke wijze het mogelijk is met snelle wetgeving of misschien wel met een ministeriële regeling of een Koninklijk Besluit of dat soort lagere wetgeving -- daar zitten wij natuurlijk wat beter in dan de gemiddelde Nederlander -- om dat toch aan te passen en te zeggen: we houden wel vast aan "kinderopvang kost geld", dus de eigen

bijdrage moet voldaan worden, wellicht met een boete, maar we gaan niet meer toe naar dat helemaal terugvorderen?

De heer **Boereboom**:

Nee, dat vind ik een heel vervelend punt, zeg ik in alle eerlijkheid. Dan kom ik op de expertmeeting die heeft plaatsgevonden. Daar is een afspraak gemaakt met de Belastingdienst die om wat voor reden dan ook -- daar komen we waarschijnlijk zo nog wel op -- niet is nagekomen. Maar bij mijn weten is de juridische analyse niet gemaakt. Althans, ik kan me niet herinneren dat die mij is voorgelegd.

Mevrouw **Leijten**:

Het regent op dit moment heel hard. Als u in de microfoon praat, dan kunnen wij u beter verstaan. Wellicht dat het thuis niet gemerkt wordt, maar dan kunnen we u goed verstaan.

Dus de juridische analyse van de uitleg van dat artikel ... Natuurlijk, de uitspraak van de Raad van State was daar. Maar of daar een oplossing voor mogelijk was, die is niet gemaakt.

De heer **Boereboom**:

Ja.

Mevrouw **Leijten**:

Dan ga ik naar mijn collega Van Aalst.

De heer **Van Aalst**:

Ik wil even verder naar de periode dat u wel bij aanwezig was, 2014-2015. In de loop van 2014 heeft de Belastingdienst verschillende malen contact met Sociale Zaken. Zij geven aan dat zij de regelgeving rond de eigen bijdrage te strak en te hard vonden, zoals ze dat al eerder deden. Daarbij worden woorden gebruikt als valbijl. Er wordt zelfs uitgesproken dat je dit ouders niet kunt aandoen. Tegelijkertijd ging de Belastingdienst toch wel door met de harde aanpak. In die tijd werden ook zelfs de CAF 11-ouders aangepakt. Kunt u dit rijmen?

De heer **Boereboom**:

Volgens mij, zoals ik het zie, moet je onderscheid maken tussen aan de ene kant de fraude die de Belastingdienst heeft aangepakt op de wijze zoals die dat gedaan heeft en waar al het nodige over gewisseld is en aan de andere kant de situatie dat er kennelijk goedwillende ouders zijn die om wat voor reden dan ook wellicht te goeder trouw die eigen bijdrage niet hebben betaald, waardoor ze geconfronteerd worden met een situatie dat de

kinderopvangtoeslag volledig wordt teruggevorderd. Dat zijn denk ik wel twee onderscheidende elementen.

De heer **Van Aalst**:

Moeten die scherpe fraudebestrijding en de proportionaliteit van de sanctie los van elkaar gezien worden?

De heer **Boereboom**:

Laat ik het voor mezelf zeggen: ik heb ze altijd wel los van elkaar gezien.

De heer **Van Aalst**:

En dat werd door iedereen gedeeld op die manier? Of was dat uw eigen ...

De heer **Boereboom**:

Nee, dat werd wel door iedereen gedeeld wat dat betreft.

De heer **Van Aalst**:

In het najaar van 2014 bespreekt de Belastingdienst met u en uw directeur dat zij de eigen bijdrage te knellend vinden. In november 2014 wordt die gezamenlijke expertmeeting georganiseerd over de redelijkheid van de hoge terugvorderingen wanneer de eigen bijdrage niet geheel is betaald. Kunt u ons meenemen in wat er voorbij kwam en wat er is besproken op die expertmeeting?

De heer **Boereboom**:

Ik ben zelf niet bij de expertmeeting geweest. Maar voordat ik die vragen beantwoord, stel ik het wel op prijs om aan te geven dat ik de hele gang van zaken rond de expertmeeting en het vervolg daarvan met kerstnota's en dergelijke een erg vervelende gang van zaken vind. Ik wil graag gezegd hebben dat alles wat daar is gebeurd of niet is gebeurd wat had moeten gebeuren, waar ik wel of geen weet van heb, hoe je het ook wendt of keert aan het einde van de dag mijn verantwoordelijkheid is. Dus ik neem daar de volledige verantwoordelijkheid voor.

De heer **Van Aalst**:

Klopt, prima. Wij zitten hier natuurlijk voor de waarheidsvinding. Wat wij doen is een reconstructie maken, en wij willen gewoon zien: hoe is het gelopen? Wij vellen ook geen oordeel.

De heer **Boereboom**:

Ja, maar ik wil voorkomen dat omdat ik de nota's niet heb gezien die afgesproken zijn, ik zou uitstralen: ja, daar kan ik niks aan doen, dat is niet mijn verantwoordelijkheid. Dat is niet het geval. Het is mijn verantwoordelijkheid, ik neem die verantwoordelijkheid ook en ik ben daarop aanspreekbaar. Ik hecht er toch aan om dat expliciet te zeggen.

Ik wist van de expertmeeting. Gelet op de taakverdeling: ik beschouw mezelf niet als expert op het gebied van de kinderopvang. Ik had een taakverdeling met de heer Flier dat ik me alleen op de kwaliteitsafspraken en op de directe financiering zou concentreren, dus hij is met zijn medewerkers daar geweest. Naar ik heb begrepen is daar een presentatie gedeeld waarin een aantal schrijnende gevallen langs zijn gekomen, waarover de afspraak is gemaakt dat daar een nadere analyse van zou komen en dat die richting de kerst naar de minister zou gaan. Achteraf heb ik moeten vaststellen -- dat blijkt ook uit de stukken -- dat die kerstnota er niet geweest is en dat er ook vervolgnota's gemaakt zijn die de minister niet bereikt hebben. Die nota's hebben ook mij niet bereikt.

De heer **Van Aalst**:

Even voor de duidelijkheid: de expertmeeting gaat dus over een presentatie van een aantal cases, schrijnende situaties, schrijnende zaken. Daar wordt afgesproken: er moet nog een nadere analyse worden gemaakt; dat moet eerst gebeuren alvorens de minister ingelicht kan worden. De bedoeling was voor de kerst. Als ik het u nu goed hoor zeggen, lukt dat niet.

De heer **Boereboom**:

Kennelijk is dat niet gelukt, want die nota is niet voor de kerst gemaakt. Kennelijk is het helemaal niet gelukt, want ook vervolgnota's hebben de minister niet bereikt.

De heer **Van Aalst**:

Hoe was de reactie van de mensen van Sociale Zaken op de expertmeeting? Op zich deelden zij eigenlijk wel wat daar gepresenteerd werd. Waarom moest die analyse er nog komen?

De heer **Boereboom**:

Nou, de analyse moest er komen -- zo heb ik het begrepen -- omdat je wel heel snel kan constateren dat het een schrijnend geval is, maar dat het nog niet zo eenvoudig is om meteen te bepalen wat daar de oplossing voor is. Dat zou nader onderzocht moeten worden.

De heer **Van Aalst**:

Uw directeur informeert de minister op 5 december 2014 over de zorgen en de argumentatie

van de Belastingdienst om wet- en regelgeving over de eigen bijdrage aan te passen. De Belastingdienst beargumenteert dat langs twee lijnen: enerzijds de proportionaliteit van de terugvordering en anderzijds de onwetendheid van de burger over de eigen bijdrage. Dit wordt ook besproken in de ministerstafvergadering van 8 december 2014. Wat was de reactie van de minister?

De heer **Boereboom**:

Ik weet niet of het expliciet besproken was. Het was een verslag in een ministerstafbericht. Die zijn over het algemeen ter kennisname, dus ik kan me niet meer herinneren of het expliciet besloten is. Het enige wat ik wel moet vaststellen, is dat zowel ik als de minister er kennis van heeft genomen omdat de stukken bij de stukken voor de ministerstaf zaten.

De heer **Van Aalst**:

Ze zijn ter kennisname, dus u weet niet of het nog besproken is. Kunnen we dat ...

De heer **Boereboom**:

Het is ter kennisname, maar ik herinner me wel dat het geregeld gebeurde dat de minister of de staatssecretaris reageerde op een ministerstafbericht dat ter kennisname was en dat ze zeiden: daar zijn we het mee eens, wil je dat versnellen of vertragen, of wil je het anders doen? Als ze er niks over zeiden, dan was de lijn die in dat stuk stond daarmee de lijn.

De heer **Van Aalst**:

Dus ook nu kunnen we weer concluderen: als de minister niet piepte, zeg maar ...

De heer **Boereboom**:

Absoluut.

De heer **Van Aalst**:

Dan was het bij dezen vastgesteld.

De heer **Boereboom**:

Ja, zeker.

De heer **Van Aalst**:

Uw directeur gaf aan ernaar te streven om de minister nog voor het kerstreces te informeren over die oplossingsrichtingen. Ook over de vraag of uw directeur de minister hierover ook voor het kerstreces 2014 heeft geïnformeerd is wat onduidelijkheid; we hadden het er net over. In het documentatiesysteem van Sociale Zaken, Digidoc, is dat niet teruggevonden.

Om het ook maar even vast te stellen: is het gelukt de minister voor het kerstreces te informeren over deze oplossingsrichtingen?

De heer **Boereboom**:

Nee, ik durf bijna met honderd procent zekerheid vast te stellen dat ... Ik kan me niet herinneren ... Nou zie ik heel veel nota's per dag, maar ik kan me niet herinneren dat mij een nota is gepasseerd. Dan mag u gevoeglijk vaststellen dat een dergelijke nota ook de minister niet bereikt heeft.

De heer **Van Aalst**:

Niet bereikt heeft. U zegt: voor bijna honderd procent. Waar zit nog even de twijfel?

De heer **Boereboom**:

Omdat het een enkele keer gebeurde dat spoedheidshalve een document rechtstreeks naar de minister werd gestuurd buiten het systeem om, maar ik zag er altijd wel op toe dat als dat bij hoge uitzondering gebeurde, dat achteraf nog in de systemen werd vastgelegd.

De heer **Van Aalst**:

De heer Flier was natuurlijk ook plaatsvervangend dg, dus het kwam ook voor dat hij stukken rechtstreeks stuurde. Dus dat is de twijfel, die ene procent, die u heeft: het zou kunnen, maar dan had het achteraf vastgelegd moeten zijn in het systeem, zegt u.

De heer **Boereboom**:

Ja, ja, ja. De heer Flier was gemandateerd om namens mij stukken af te doen, omdat hij plaatsvervangend dg was. Maar ook dan zaten ze in het documentatiesysteem. Als het rechtstreeks naar de minister was gestuurd, wat in hoog uitzonderlijke gevallen gebeurde, dan had dat volgens onze afspraken altijd achteraf weer vastgelegd moeten worden. De heer Flier kennende als uitermate zorgvuldige collega kan ik me niet voorstellen dat dat niet is gebeurd.

De heer **Van Aalst**:

Duidelijk. De Belastingdienst meldt op 11 december 2014 aan staatssecretaris Wiebes dat aan Sociale Zaken een voorstel is gestuurd om de wet aan te passen, zodat bij het niet geheel betalen van de eigen bijdrage een proportionele terugbetaling kan worden gevorderd. Om misbruik te voorkomen worden boetes opgelegd. Dit is vergelijkbaar met de gang van zaken in de fiscaliteit. Dit voorstel zal volgens de Belastingdienst door ambtelijk Sociale Zaken aan de minister worden meegegeven voor het kerstreces. Nogmaals ... Deze vraag hebben we eigenlijk deels behandeld, zie ik. Het zat niet in de kersttas ...

De heer **Boereboom**:

Zo is het.

De heer **Van Aalst**:

We hebben het in ieder geval niet vast kunnen stellen, want het zat niet in Digidoc. Hoogst onwaarschijnlijk dat de heer Flier hem dan rechtstreeks gestuurd heeft en naderhand niet gearchiveerd heeft.

De heer **Boereboom**:

Ja, dat kan ik bevestigen.

De heer **Van Aalst**:

Is er op een later moment een concreet voorstel van Financiën met de minister besproken?

De heer **Boereboom**:

Niet dat ik me kan herinneren.

De heer **Van Aalst**:

Dus het voorstel naar SZW waar Financiën op wijst heeft u niet bereikt?

De heer **Boereboom**:

Nee.

De heer **Van Aalst**:

Oké. Uit onze stukken blijkt dat uw directeur op 30 januari 2015 met de Belastingdienst heeft gesproken over een voorstel voor minister Asscher waarin maatregelen waren voorgesteld om de gevolgen van niet-proportionele terugvorderingen voor burgers af te vlakken. Uw directeur was daar op dat moment geen voorstander van. Klopt dit?

De heer **Boereboom**:

Dat zou ik niet weten. Dat is een gesprek tussen de heer Flier en de Belastingdienst geweest.

De heer **Van Aalst**:

Daar heeft hij niet met u over gesproken? Ik bedoel: u bent hier beiden mee bezig. Flier geeft u continu aan dat hij iets anders wil, dat hij wat knellingen ziet. Dus ik kan me voorstellen dat als er een oplossingsrichting komt van Financiën, hij dat ook met u doorneemt.

De heer **Boereboom**:

Het enige echte antwoord is dat ik aan de heer Flier die ruimte heb gegeven om dat met de Belastingdienst te bespreken en dat ik, wat ik al eerder zei, ik me op twee onderwerpen concentreerde. Maar ik wil me daar niet van afmaken. Daarom maakte ik de opmerking aan het begin dat ik integraal verantwoordelijk blijf.

De heer **Van Aalst**:

U bent er wel verantwoordelijk voor, maar in dit geval heeft u dit voorstel dus niet gezien?

De heer **Boereboom**:

Nee. Ik kan het me niet herinneren, nee.

De heer **Van Aalst**:

Ik zie hier inderdaad de constatering voorbijkomen dat Financiën ... Ja.

Goed, dan gaan we naar de staatssecretaris van Financiën. Dat is wel interessant. Die geeft richting zijn ambtenaren aan dat hij contact gaat opnemen met uw minister als in januari 2015 de minister besluit om de regels toch te blijven handhaven. U zegt: ik ken het voorstel niet. Maar weet u of de staatssecretaris van Financiën ook contact heeft opgenomen met de minister?

De heer **Boereboom**:

Nee, dat weet ik niet. Ik kan me ook niet herinneren dat de minister mij daarover heeft teruggekoppeld.

De heer **Van Aalst**:

Dus u kent dit voorstel niet en u weet ook niet of de staatssecretaris van Financiën uiteindelijk nog contact heeft gezocht?

De heer **Boereboom**:

Nee.

De heer **Van Aalst**:

Oké. Dan geef ik het woord even aan collega Leijten.

De **voorzitter**:

Ik zou een klein puntje van orde willen maken. De naam van de heer Flier valt hier met grote regelmaat. Ik kan mij voorstellen dat iemand die meekijkt of wie dan ook zich afvraagt: waarom hebben ze die meneer Flier niet opgeroepen? Ik denk dat het goed is om te melden

dat de commissie dat wel voornemens is geweest, maar dat er persoonlijke omstandigheden aan de zijde van de heer Flier zijn waardoor wij daarvan afgezien hebben. Ik denk dat het goed is om dat hier even te melden.

De heer **Boereboom**:

Ja, en ik heb een goede relatie met de heer Flier, dus ik ben heel blij dat de commissie dit besluit genomen heeft.

De **voorzitter**:

Ja. Maar ja, u kunt niet uit zijn redenen van wetenschap verklaren. Dat is dan weer het probleem.

De heer **Boereboom**:

Nee, nee. Maar u kunt misschien wel mijn gevoelens begrijpen.

Mevrouw **Leijten**:

Ik ga het toch nog een keer proberen. In een reconstructie die gemaakt is, staat gewoon: "Besproken is toen een voorstel voor Asscher waarin maatregelen waren voorgesteld om de gevolgen van niet-proportioneel terugvorderen voor de burgers af te vlakken. Dat stuk ken ik zelf niet. Ik ga op zoek. Ik heb wel mailberichten gevonden. Martin" -- dat is Martin Flier -- "was niet voor. Hij heeft dit item waarschijnlijk niet doorgeleid aan zijn bewindspersoon." Hoe gewoon is het, als je als beleidsverantwoordelijk departement een noodkreet krijgt van het uitvoerende departement op het niveau van de minister, dat zo'n noodkreet niet doorgeleid wordt?

De heer **Boereboom**:

Dat is niet gewoon.

Mevrouw **Leijten**:

Dat is niet gewoon. Hoe gewoon is het dat dit vervolgens in de documenten die gezocht zijn bij Sociale Zaken, niet meer terug te vinden is?

De heer **Boereboom**:

Welke documenten bedoelt u dan precies?

Mevrouw **Leijten**:

Sociale Zaken ... De ambtenaren van Financiën zit het hoog. Dat hebben wij gehoord. Zij organiseren een expertmeeting. Die hebben we ook gezien. Er komt een bericht uit naar de

minister met de mededeling: er komt een voorstel. Er is verwarring over de vraag of dat in de kersttas heeft gezeten. Laten we zeggen dat het niet in de kersttas zat.

De heer **Boereboom**:

Het heeft echt ...

Mevrouw **Leijten**:

Maar het is later wel door de heer Flier gezien. Die was niet voor. Dan wordt er geconstateerd, of de verwachting uitgesproken, dat dit niet is doorgeleid naar de bewindspersoon. Dat stuk is er dus wel. Waarom wordt dat ...

De heer **Boereboom**:

In concept.

Mevrouw **Leijten**:

In concept of niet, een stuk is een stuk. Of is het zo dat op het moment dat je er concept boven zet, altijd ...?

De heer **Boereboom**:

Je werkt in de systemen met conceptnota's, dus alle concepten zijn te achterhalen. Het is uiteindelijk aan een directeur om te besluiten of hij iets belangrijk genoeg vindt om door te sturen.

Mevrouw **Leijten**:

Ja, maar dit was een document van Financiën met een voorstel voor de minister naar aanleiding van de afspraken van de expertmeeting. Het is niet gebruikelijk dat dat dan niet wordt doorgestuurd, zegt u net. Mijn volgende vraag was: is het dan gebruikelijk dat zo'n document niet meer te vinden is op uw ministerie?

De heer **Boereboom**:

Nee, want die documenten worden bij ons alleen maar gearcheveerd als het bijvoorbeeld een bijlage is bij een nota die naar de minister gaat.

Mevrouw **Leijten**:

Dus als in dit geval de directeur van een programmaonderdeel iets krijgt, maar niet doorstuurt, dan hoeft het volgens de regels niet gearcheveerd te worden.

De heer **Boereboom**:

Als het onderhands toegestuurd is niet, maar als het officieel is aangeboden natuurlijk wel.

Mevrouw **Leijten**:

Denkt u dat het officieel is geweest?

De heer **Boereboom**:

Dat zou ik echt niet weten, mevrouw Leijten.

Mevrouw **Leijten**:

Er was een expertmeeting. Dit wordt ook gemeld in de ministerstaf. Er wordt zelfs tegen Wiebes gezegd dat het in de kersttas zit, met de vraag: wilt u even met de heer Asscher bellen als we in januari nog niks hebben gehoord? Denkt u dat het dan officieel zal zijn gestuurd?

De heer **Boereboom**:

Dat zou ik echt niet weten, want ik weet niet hoe het gegaan is. Dan ga ik speculeren.

Mevrouw **Leijten**:

Dat vraag ik u niet te doen.

In die tijd was er veel overleg tussen Sociale Zaken en Financiën omdat er ook gedebatteerd werd over De Parel. We hebben De Parel al een paar keer langs horen komen. De Parel was zeker voor de heer Veld, hebben wij gisteren gehoord, weer een van de momenten waarop hij dacht: dit moeten we anders gaan doen. Dat leidde tot de expertmeeting en dat leidde tot het voorstel vanuit Financiën om het anders, proportioneel aan te gaan pakken. In februari vindt er een algemeen overleg plaats, een debat in de Tweede Kamer. Voor dat debat worden altijd spreekteksten voor een bewindspersoon voorbereid, want die kan niet zomaar op al die vragen antwoorden. Dat wordt voorbereid. Er worden ook spreekteksten aangetroffen -- die zult u ongetwijfeld gezien hebben -- die niet in de uiteindelijke map voor dat debat komen. Maar die spreekteksten gaan er nou juist over dat het ministerie van Financiën en het ministerie van Sociale Zaken met elkaar in gesprek zijn over het proportionaliteitsbeginsel en op zoek gaan naar een mogelijkheid om proportioneel te gaan terugvorderen of wellicht proportioneel te gaan vaststellen. Waarom zat dat niet in dat debat?

De heer **Boereboom**:

Dat weet ik niet, want u veronderstelt dat ik alle spreekteksten zie die in concept door medewerkers gemaakt zijn. Dat is niet het geval. Binnen een directie wordt een dossier voorbereid. Dan maken medewerkers mogelijke conceptteksten. Het is uiteindelijk aan de directeur om daar een integraal dossier van te maken. Dat komt langs mij voor een

zogenaamde marginale toetsing. Dan kijk ik of ik denk dat de goede onderwerpen erin staan en geleid ik het door naar de minister.

Mevrouw **Leijten**:

Oké. Weet u wie die teksten eruit heeft gehaald? Want die zaten eerder in een conceptdossier.

De heer **Boereboom**:

Geen idee. Uiteindelijk ...

Mevrouw **Leijten**:

U niet?

De heer **Boereboom**:

Nee.

Mevrouw **Leijten**:

Oké. U bent verantwoordelijk voor wat er vanuit die directies naar de minister gaat. U zei dat de directeur Kinderopvang ook uw plaatsvervanger was en vaak ook een directe lijn met de minister had. Maar als er nou een gesprek heeft plaatsgevonden ... U heeft gezegd: ik heb dat gesprek met de directeur-generaal Belastingdienst over dat proportioneel terugvorderen.

De heer **Boereboom**:

Eind 2014, ja.

Mevrouw **Leijten**:

Precies. Dat was ook de tijd van ...

De heer **Boereboom**:

In mijn kennismakingsgesprek.

Mevrouw **Leijten**:

Dat was ook de tijd van de expertmeeting. Dan komt er een ministerstaf en dan komt dat debat. Was er dan niet een moment waarop u of wellicht de minister of wellicht de directeur Kinderopvang zei: maar we hadden ook nog die kwestie van het proportioneel terugvorderen; moeten we daar niet iets op zeggen?

De heer **Boereboom**:

Als ik mijzelf iets verwijt, mevrouw Leijten, dan is het dat ik in die periode, kennelijk door alle

drukte of omstandigheden, niet de scherpte heb gehad om terug te vragen naar de stand van zaken rond de toezegging die naar de minister is gegaan in het ministerstafbericht. En dat is mijn verantwoordelijkheid.

Mevrouw **Leijten**:

Maar even voor de duidelijkheid, daar is ook geen vraag over gekomen van de minister zelf?

De heer **Boereboom**:

Nee, die vraag kan ik me ook van de minister niet herinneren.

Mevrouw **Leijten**:

Nou was dit een algemeen overleg dat werd gedaan door de staatssecretaris van Financiën en de minister van Sociale Zaken, beiden verantwoordelijk voor de kinderopvang, de een beleidsmatig en de ander uitvoerend. Hebben die daar nog navraag naar gedaan?

De heer **Boereboom**:

Zij hebben die vraag in ieder geval niet bij mij neergelegd.

Mevrouw **Leijten**:

En ook in de voorbereiding met de ambtenaren vanuit Financiën niet?

De heer **Boereboom**:

Ik ben niet door de ambtenaren van Financiën benaderd met de mededeling: wij hebben een expertmeeting gehad en jullie vanuit SZW zijn de afspraken niet nagekomen.

Mevrouw **Leijten**:

Zou dat kunnen komen doordat er toch wel een conclusie is getrokken naar aanleiding van de wens van Financiën, doordat er een antwoord is gekomen "we doen het niet" en de ambtenaren van Financiën toen hebben gedacht: nou ja, oké, dan gaan we nu De Parel doen en dan is dit nu even een afgesloten discussie?

De heer **Boereboom**:

Nee, ik kan me niet voorstellen dat dat gebeurd is.

Mevrouw **Leijten**:

Nee, oké. Ik vind het gek, hè. Iedereen op het ministerie van Sociale Zaken zegt eigenlijk: we hebben echt een probleem met die hardheid. Het komt later ook nog terug in een notitie die Asscher krijgt. Daarin wordt zelfs gezegd: de Belastingdienst heeft geen ruimte voor een eigen afwegingskader. Dan wordt de vraag gesteld of deze restrictieve uitleg van de wet ...

Of nee, dat is een nota waar ik zo meteen op kom. Maar hier is kennis van bij Sociale Zaken en bij Financiën. Er komt een expertmeeting. Wiebes is op de hoogte dat hij Asscher moet bellen. Zou er niet ergens in januari toch een conclusie getrokken zijn? Kijk, het ligt niet vast. We hebben het niet kunnen vinden. We kunnen u wel vragen, op basis van uw ervaringen als ambtenaar op verschillende ministeries, hoe logisch het is dat zoiets blijft hangen als dat zo hoog in de organisatie is aanbeland.

De heer **Boereboom**:

Ik geloof dat in de stukken ... Ik weet niet of het bij uw stukken zat ... Ja, dat moet erin gezeten hebben en dat kunt u misschien vanmiddag aan mevrouw Van Tuyll vragen. In de stukken zat een bericht van mevrouw Van Tuyll, die probeert te reconstrueren hoe dat gegaan is. Laat ik voor mezelf zeggen dat ik ervan baal dat ik geen navraag heb gedaan naar de stand van zaken. Ik kan me niet voorstellen dat er een informeel besluit is genomen. Het beeld dat bij mij nadien uit de reconstructie naar voren is gekomen, is dat de zaak veel complexer was dan aanvankelijk gedacht en dat men de zaak uiteindelijk heeft laten rusten. Wat had moeten gebeuren, zeg ik u in alle eerlijkheid, en dat is ook precies waar ik mij ongemakkelijk bij voel ... Het kan heel goed zijn dat je een bepaalde toezegging hebt gedaan om iets uit te zoeken en dat in de loop der tijd blijkt dat het vele malen gecompliceerder is, ingewikkelder, haken en ogen en dergelijke. Maar dan is het heel netjes dat je weer een nieuw ministerstafbericht maakt en zegt: minister, we hebben in december die toezeggingen gedaan en we hebben het uitgezocht, maar dat zit veel ingewikkelder bij de Belastingdienst en ook onze juridische dienst heeft ernaar gekeken en vindt het veel ingewikkelder, dus alles afwegende komen we hier niet verder. Dat had moeten gebeuren. Dat is niet gebeurd. ik heb er niet naar gevraagd en dat betekent gewoon, mevrouw Leijten, dat het mijn verantwoordelijkheid is dat dat niet is gebeurd. Daar ben ik op aanspreekbaar, en ik kan het helaas niet meer corrigeren.

Mevrouw **Leijten**:

Nee, maar dat is voor ons, die die reconstructie maken, natuurlijk zeer spijtig. Dat wil ik alleen maar even vaststellen.

Tot slot op dit punt. We komen hier wel weer een notitie tegen die niet wordt afgemaakt en die uiteindelijk wordt afgesloten zonder dat de minister die heeft gezien. Weet u wie dat heeft gedaan?

De heer **Boereboom**:

Nee, dat zou ik niet weten, maar dat ...

Mevrouw **Leijten**:

Maar dat hoort uit te zoeken te zijn? Was die weggeschreven door iemand anders dan de directeur?

De heer **Boereboom**:

Op basis van wat ik me nog herinner van de spelregels bij SZW, denk ik dat dat een directeur, een plaatsvervangend directeur of een afdelingshoofd moet zijn geweest.

Mevrouw **Leijten**:

Op 3 juli, als we een halfjaar verder zijn, schrijft de directeur Kinderopvang aan de minister dat het matigen van terugvorderingen geen prioriteit meer is voor de staatssecretaris van Financiën. Dat zou komen doordat uit de afhandeling van zaken van De Parel blijkt dat het merendeel van de ouders niet aan de voorwaarden voor kinderopvangtoeslag voldeed. Waar kwam deze informatie precies vandaan?

De heer **Boereboom**:

Ik denk dat dat kwam uit het reguliere overleg dat de directie Kinderopvang met de Belastingdienst had op maandelijkse of tweemaandelijks basis.

Mevrouw **Leijten**:

Waarom was dat belangrijk om aan de minister te vertellen?

De heer **Boereboom**:

Dat weet ik niet, maar er lag natuurlijk nog steeds de toezegging uit december of november om daar onderzoek naar te doen.

Mevrouw **Leijten**:

Maar kunnen we dan uit die opmerking afleiden dat die toezegging nooit is afgedaan?

De heer **Boereboom**:

Ja, dat kunt u hieruit opmaken.

Mevrouw **Leijten**:

En hoe reageerde de minister op die opmerking die hij toen kreeg?

De heer **Boereboom**:

Dat weet ik echt niet meer. Ik weet niet eens of de minister daarop gereageerd heeft.

Mevrouw **Leijten**:

Heeft u het idee dat met die opmerking die toen werd gemaakt richting de minister, de discussie over de eigen bijdrage en het proportioneel terugvorderen toen eigenlijk beëindigd is?

De heer **Boereboom**:

Wel binnen het kader van de Wet kinderopvang, maar niet in het kader van de noodzaak om van het toeslagenstelsel af te komen.

Mevrouw **Leijten**:

De heer Van Aalst.

De heer **Van Aalst**:

Ik neem u even mee naar een ander verhaal, rondom disproportionaliteit van fraudeaanpak, in dit geval bij het UWV. Want dat is wel interessant, daar speelde eind 2013 ook een grote zaak rondom de evenredigheid van boetes. De Centrale Raad van Beroep floot op 24 november 2014 het UWV en het ministerie van Sociale Zaken terug over de hoge boetes die het UWV in 2013 en 2014 oplegde in het kader van de fraudewet van Sociale Zaken. Als gevolg van deze uitspraak moest onder meer het boetesysteem worden aangepast. Ook de Nationale ombudsman was kritisch over de fraudeaanpak en verwoordde dat in het rapport Geen fraudeur, toch boete. In hoeverre hebben deze uitspraak van de Centrale Raad van Beroep en het rapport van de Ombudsman gevolgen gehad voor de reactie van Sociale Zaken op de signalen over die forse gevolgen voor ouders bij de kinderopvangtoeslag?

De heer **Boereboom**:

Bij mij niet, in ieder geval.

De heer **Van Aalst**:

Het heeft geen ... Het speelde eigenlijk bij het UWV. De Centrale Raad van Beroep wijst u eigenlijk op dezelfde problematiek die anderzijds bij de kinderopvangtoeslag speelde.

De heer **Boereboom**:

Ik heb mij nooit met het UWV bemoeid, behalve in de vijf maanden dat ik waarnemend sg was. Het UWV zat niet in mijn portefeuille.

De heer **Van Aalst**:

Oké. Dus u heeft niets meegekregen, ook niet van het rapport van de Ombudsman waarin dit aangetoond werd?

De heer **Boereboom**:

Nee, er gaat nu geen belletje rinkelen.

De heer **Van Aalst**:

Zo langzamerhand krijgen wij een beetje het beeld: we hadden de KEF, we hadden de CAF, we hadden anderzijds het UWV ... Begrijpt u dat bij ons een beetje de conclusie komt dat er allerlei signalen waren die ergens bij elkaar hadden moeten komen? Was u dan niet degene die ze allemaal bij elkaar zag komen? Maar dat herkent u niet.

De heer **Boereboom**:

Nee, dat herken ik niet.

De heer **Van Aalst**:

De Fraudewet SZW was van toepassing op de kinderopvangtoeslag, maar de uitspraak had volgens u dus geen directe gevolgen voor de aanpak bij de kinderopvangtoeslag?

De heer **Boereboom**:

Nee, ik kan me dat niet herinneren.

De heer **Van Aalst**:

Daarom heeft het u waarschijnlijk ook niet bereikt?

De heer **Boereboom**:

Nee. Ja, misschien heeft een van mijn collega's dat wel gememoreerd in de vrijdagse mt-vergaderingen op SZW, maar niet dat dat blijvende herinneringen heeft achtergelaten.

De heer **Van Aalst**:

Sociale Zaken schrijft in de brief op 16 december 2014 namelijk: "De straffen zijn geen doel op zich en zullen in verhouding moeten staan tot de ernst van de overtreding. Met de Fraudewet is niet beoogd mensen te straffen die kleine fouten maken of zich vergissen." Als je dat zo leest, waarom hanteerde Sociale Zaken deze lijn dan ook niet bij de kinderopvangtoeslag?

De heer **Boereboom**:

Ik denk dat we die wel gehanteerd hebben bij de kinderopvangtoeslag. Alleen ging dat over de boetes, en hier gaat het over het volledig terugvorderen van de kinderopvangtoeslag, wat in strikte zin genomen natuurlijk geen boete is.

De heer **Van Aalst**:

Nee, maar de problematiek was an sich hetzelfde. Waarom kiest men aan de ene kant voor een boete? En waarom had u op SZW niet diezelfde lijn kunnen hanteren bij kinderopvangtoeslag? Volgens mij waren zowel Financiën als SZW als de directeur Kinderopvang als u het eigenlijk eens dat je dit niet moest willen en dat je hier iets aan moest doen. Blijkbaar gebeurde dat aan de kant van het UWV dus wel, ...

De heer **Boereboom**:

Nee, dat is ... Met excuses dat ik u toch moet tegenspreken, maar nu lijkt het net alsof we dat maar hebben laten lopen. Binnen het kader van de kinderopvangtoeslag was dit mede door de uitspraken van de Raad van State de bestendige gedragslijn. Maar ik wil toch benadrukken ... Ik wil hier niet het beeld laten schetsen alsof ons dat helemaal niets deed. Laat ik voor mezelf spreken: ik was zo overtuigd van het feit dat dit een verkeerde uitwerking van de kinderopvangtoeslag was, gekoppeld aan tal van andere vormen van falen -- in mijn beleving -- van de kinderopvangtoeslag, dat ik vond dat we rigoureus naar het andere stelsel van kinderopvangfinanciering moesten gaan. Dat was mijn overtuiging. Ik wil echt het beeld wegnemen alsof ons dat helemaal niks deed. Dat is verre van het geval. Ik vond het verschrikkelijk wat die ouders overkwam. Daarom vond ik dat het stelsel veranderd moest worden. Daar heb ik ook een politieke meerderheid in het kabinet op meegekregen. Maar zoals ik net in antwoord op mevrouw Leijten heb aangegeven, denk ik dat het met de kennis van nu, wetend dat het veel meer tijd heeft gevegd dan aanvankelijk was ingeschat, verstandiger was geweest om een tweesporenbeleid te hanteren, waarbij we de harde kantjes van de kinderopvangtoeslag af haalden én aan een nieuw stelsel werkten. Met de kennis van nu, achteraf gezien, is dat misschien een verkeerde beslissing geweest, maar ik wil echt ...

De heer **Van Aalst**:

Nee, maar dat is helder. Het is echt wel helder dat u dat heeft neergezet. Ik probeer alleen te begrijpen waarom u dan niet voor het tweesporenstelsel gekozen heeft. Zouden die twee dingen averechts op elkaar werken?

De heer **Boereboom**:

Laat ik het voor mezelf reconstrueren. Ik wilde alle ambtelijke capaciteit hebben om van de kinderopvangtoeslag af te komen. Als je een uitspraak van de Raad van State hebt en jurisprudentie, is het veel gecompliceerder om daarop te corrigeren, was mijn beleving op dat moment. Dat heeft tot die afweging geleid. Bovendien is ook discretionaire bevoegdheid helemaal geen eenvoudig principe, want ook die moet voldoen aan de beginselen van

behoorlijk bestuur. Ook daarbij moet je enorm oppassen voor willekeur. Je moet aantonen dat ouders te goeder trouw waren, ook als er gefraudeerd is, terwijl we ook weten dat er samenspanning was. Het is dus veel gecompliceerder dan je op voorhand zou denken. Maar alles afwegende, met de kennis van nu -- ik verval in herhaling -- hadden we waarschijnlijk beter een tweesporenbeleid kunnen voeren.

De heer **Van Aalst**:

Dank u wel. Ik geef het woord even aan mevrouw Leijten.

Mevrouw **Leijten**:

Ik wilde u nog allemaal vragen stellen over die directe financiering, maar daarover heeft u al zo veel gezegd ... Kan ik wel vaststellen dat het besluit om te komen tot directe financiering als alternatief voor de kinderopvangtoeslag, eigenlijk ook het antwoord was op de discussie over het proportioneel terugvorderen en de pijn die daarover bestond, zowel op Financiën als bij u op Sociale Zaken?

De heer **Boereboom**:

Dat was een van de antwoorden. Maar zoals u zich misschien nog kunt herinneren, zaten we midden in een economische crisis. Dat betekende dat mensen heel veelvuldig werkloos waren, dan weer gingen studeren en dan weer een tijdelijk contract hadden. Dat betekent dat er heel veel mutaties waren. Ook dat leidde tot heel veel verrekeningen van kinderopvangtoeslag, dus ook daarvoor wilden we een oplossing bieden.

Mevrouw **Leijten**:

Het systeem is ontwikkeld, in een wetsvoorstel gegoten en uiteindelijk niet ingevoerd. Maar even voor het beeld, de Raad van State wijst er wel op dat het risico op hele hoge terugbetalingen door de ouders niet is opgelost door de directe financiering. Dat klopt toch?

De heer **Boereboom**:

Nee, dat was ik niet eens met de Raad van State.

Mevrouw **Leijten**:

... omdat de ouders nog altijd verantwoordelijk zijn voor de financiering die direct aan de kinderopvang wordt gedaan.

De heer **Boereboom**:

Ja, maar we hadden het samen met DUO wel zo ontwikkeld dat gelden pas naar de

kinderopvanginstelling zouden gaan op het moment dat de ouders aan DUO de eigen bijdrage hadden betaald, dus ...

Mevrouw **Leijten**:

Daarmee had u in principe het probleem van de alles-of-nietsbenadering opgelost, maar stel dat een kinderopvang zou frauderen, dan zou dat nog altijd voor rekening van de ouders komen.

De heer **Boereboom**:

Sorry, opnieuw? Als de ...?

Mevrouw **Leijten**:

Stel de kinderopvang zou frauderen, dan zou dat nog altijd voor rekening komen van de ouders. Stel dat een kinderopvang een fout zou maken, dan was het nog altijd de verantwoordelijkheid van de ouders om te verantwoorden dat zij die kinderopvang -- weliswaar direct aan de kinderopvang -- juist hadden ontvangen. Dat klopt toch?

De heer **Boereboom**:

Er was geen kinderopvangtoeslag meer, was het voornemen, dus er ging ook geen geld via de ouders naar de instelling toe. Het klopt natuurlijk wel dat ouders nog steeds een contract hebben met de kinderopvanginstelling. Dat bleef zo.

Mevrouw **Leijten**:

Nee, het verschil was dat iemand zegt: ik heb kinderopvang en kinderopvang nodig. Ik wil dat niet zelf ontvangen, maar het gaat direct naar de kinderopvang.

De heer **Boereboom**:

Ja.

Mevrouw **Leijten**:

Maar die verantwoordelijkheid van de ouder om de kinderopvang te verantwoorden, qua uren, qua contract en qua rechtmatigheid, lag nog wel bij de ouders.

De heer **Boereboom**:

Die lag nog wel bij de ouders.

Mevrouw **Leijten**:

Dus als dat fout zou gaan, zou de ouder daar nog wel de rekening van krijgen. Dat was niet weggenomen met de directe financiering.

De heer **Boereboom**:

Ja. Alleen waren de kansen dat dit zou gebeuren, aanzienlijk kleiner.

Mevrouw **Leijten**:

Terecht. Dat zei de Raad van State ook. Maar het risico was daarmee niet weggenomen.

De heer **Boereboom**:

Het was inderdaad niet helemaal weggenomen.

Mevrouw **Leijten**:

Nou komt er in 2012 een uitspraak over de Wet kinderopvang en artikel 1.7 over het betalen van de eigen bijdrage. Daarvan wordt niet gedacht: we hebben ruimte om dat aan te passen. Er wordt geen juridische analyse gemaakt. Dat blijft bestaan en doet bij heel veel mensen pijn, omdat ze signaleren dat mensen door een foutje of onwetendheid wel een hele hoge straf krijgen. Nou zei u aan het begin: het maken van een fout en fraudeur zijn werd in die tijd eigenlijk op elkaar gelegd. Maar dat zie ik eigenlijk niet terug in de interpretatie op uw ministerie, maar zeker ook niet bij Belastingdienst/Toeslagen. Die zeggen toch: mensen die onschuldig zijn, krijgen eigenlijk een hele hoge boete voor een klein foutje. Dat is toch correct?

De heer **Boereboom**:

Ja, dat is correct. Alleen is het lastig aan te tonen, zoals je in een aantal casussen zag, in hoeverre ouders onderdeel van de fraude waren.

Mevrouw **Leijten**:

Ik wilde nu naar de fraude gaan, maar dit ging nog over alles of niets. Dat wordt niet opgelost. Laten we gewoon eerlijk zijn. U probeert dat via die directe financiering, maar we zijn nu tien jaar of acht jaar verder sinds die uitspraak van de Raad van State. Het is nu in een wet opgelost, maar we weten ook dat de Belastingdienst dat pas in 2022 of 2023 aankan, proportioneel terugvorderen. Er lag dus ook een uitvoeringsprobleem. Dat raakte u net al aan. Heeft in al die overleggen die er zijn geweest om dit mogelijk aan te passen, ook de financiële consequentie hiervan een rol gespeeld?

De heer **Boereboom**:

In de overgang naar directe financiering, bedoelt u?

Mevrouw **Leijten**:

Nee, in het mogelijk aanpassen van proportioneel terugvorderen dan wel proportioneel vaststellen.

De heer **Boereboom**:

Waar doelt u dan op? Op de financiële consequentie ten aanzien van de ouders of ten aanzien van de SZW-begroting?

Mevrouw **Leijten**:

Ten aanzien van de begrotingen van de ministeries, ja.

De heer **Boereboom**:

Nee, volgens mij heeft dat geen rol gespeeld.

Mevrouw **Leijten**:

Maar bij de fraudebestrijding speelden de ingeboekte kortingen natuurlijk wel een rol als het ging over de kinderopvang en het halen van de businesscase.

De heer **Boereboom**:

Ja.

Mevrouw **Leijten**:

Ja. Ik heb geen vragen meer, voorzitter. Mijn collega Van Aalst wel, geloof ik.

De heer **Van Aalst**:

Ja, heel kort, want heel veel dingen hebben we inmiddels al besproken. Ik wil nu nog even meenemen naar oktober 2018. Dan wordt er in de bestuursraad SZW vanuit uw directoraat-generaal geïnformeerd over de aandacht voor de wijze waarop de Belastingdienst in 2014 met vermoedens van fraude is omgegaan. Gesteld wordt dat de Belastingdienst aangeeft dat zij destijds streng gehandeld hebben, mede vanuit het perspectief dat dit de wens was van de toenmalig bewindspersoon van Sociale Zaken. Onderschrijft u dit?

De heer **Boereboom**:

Dan moet ik even ... Terugredenerend zeg ik dan dat het brede kabinetsbeleid was om tot een stevige fraudeaanpak te komen. Dat was gewoon kabinetsbeleid. Dus in die zin kan ik dat bevestigen.

De heer **Van Aalst**:

Ja. Dus logischerwijs ...

De heer **Boereboom**:

Dat volgde daaruit, maar dat gold niet alleen voor SZW, maar voor alle departementen en dat gold ook, zoals mevrouw Leijten aangaf, in de tijd dat ik bij VWS werkte.

De heer **Van Aalst**:

Maar de constatering van de Belastingdienst dat zij druk voelden vanuit het ministerie van Sociale Zaken en vanuit de bewindspersoon van Sociale Zaken dat zij dit zo moesten doen, onderschrijft u?

De heer **Boereboom**:

Ik onderschrijf wel ... Ik denk dat de Belastingdienst dezelfde druk gevoeld heeft die ik gevoeld heb toen ik op VWS werkte rond het belang van de fraudeaanpak.

De heer **Van Aalst**:

Ja, oké. Duidelijk.

Nog even heel kort: toen u aantrad, was uw idee dat u naar directe financiering wilde. U zegt nu dat u het achteraf gezien anders had moeten doen, maar is er in die periode echt nooit een moment geweest waarop u dacht: misschien moet ik dat andere spoor ernaast leggen, want die directe financiering gaat zo ontzettend lang duren?

De heer **Boereboom**:

Ja, dat is wel gebeurd. Ik ben niet over één nacht ijs gegaan. Het eerste wat ik gedaan heb, is ABDTOPConsult vragen om voor mij na te gaan of er überhaupt een uitvoerder was die dit zou kunnen. Zoals u weet, kwam ik uit de zorg. Ik was heel erg geneigd om meteen naar het CAK te kijken omdat ik een lang traject had gehad met het CAK na een kritisch rapport van de Ombudsman. Dus ik dacht: dat CAK is nu voorbereid om dat goed te kunnen doen. Maar dat heb ik laten objectiveren. ABDTOPConsult heeft aangegeven dat DUO het meest geoutilleerd was om dit aan te kunnen. Dat is het eerste moment. Daarnaast heb ikzelf het initiatief genomen tot een gateway review. Dat is niet verplicht, maar daarbij laat je collega's die niks met het onderwerp te maken hebben maar wel heel ervaren zijn, je helemaal kritisch doorlichten. Dat heb ik ook gedaan. Ik heb de Auditdienst Rijk gevraagd om te kijken of dat met DUO een goede businesscase was. Vervolgens hebben we een BIT-advies gehad. Op basis van het BIT-advies hebben we een pas op de plaats gemaakt, hebben we een hele heroverweging laten uitvoeren door een interdepartementaal, zeer gemêleerd gezelschap dat ook het alternatief van een kinderopvangtoeslag 2.0 heeft bekeken.

De heer **Van Aalst**:

Maar anderzijds blijft dan natuurlijk wel spelen, als we er nu naar kijken, dat directe financiering een heel lang traject met zich mee zou brengen en op de korte termijn dus niets op zou lossen.

De heer **Boereboom**:

Ja, maar dat, zeg ik u eerlijk, heeft bij mij, met de kennis van nu, ertoe geleid dat ik naar alle waarschijnlijkheid zo graag van die kinderopvangtoeslag af wilde dat we met elkaar een te optimistisch tijdschema hebben neergezet. En met de kennis van nu ... Als we toen hadden gezegd: "Maar joh, dat wordt 2020, 2021, dan zit je nog vijf jaar aan de oude systematiek vast. Moeten we dan toch niet binnen de kinderopvangtoeslag iets gaan moduleren?" Daar help je overigens niet de ouders mee die al getroffen waren, maar zou je naar alle waarschijnlijkheid nieuwe ouders wel geholpen hebben.

De heer **Van Aalst**:

Duidelijk. Ik heb geen vragen meer, voorzitter.

De **voorzitter**:

Dank u wel, meneer Van Aalst. Wij gaan een kwartiertje schorsen. Het is nu 12.00 uur. We gaan om 12.15 uur verder. Ik wil de bode vragen om de heer Boereboom de zaal uit te geleiden, zodat hij zich ook even kan vertreden. Dan zien we u over een kwartier terug.

De vergadering wordt van 11.57 uur tot 12.15 uur geschorst.

De **voorzitter**:

Ik vraag de bode de heer Boereboom binnen te geleiden.

Ik geef het woord aan de heer Van der Lee.

De heer **Van der Lee**:

Meneer Boereboom, ik wilde met u nog naar een paar vragen die ik heb. Dat is voor een deel ook het gevolg van eerdere verhoren. Ik wil een aantal dingen proberen aan elkaar te verbinden, ook om een scherper beeld te krijgen voor de complete reconstructie van de gang van zaken rond de kinderopvangtoeslag en alles wat daarin is misgegaan. Op onze eerste dag hebben we inzicht gekregen in de juridische achtergrond, zowel de werking van de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen als de Wet op de kinderopvangtoeslag. Daar kwam toch de suggestie naar boven dat als destijds ... Er ligt ook een advies, blijkt nu, van de landsadvocaat uit 2009, dat er een keuzemoment was. Er is toen gekozen voor een harde

lijn, waarvan de landsadvocaat zei: die is pleitbaar. Maar een andere route zou kunnen zijn geweest dat voordat wordt vastgesteld welk bedrag wordt teruggevorderd, en compleet moet worden teruggevorderd volgens de Awir, daarvoor over de vaststelling van de toeslag wel ruimte zat. Stel, er is 10% van de eigen bijdrage niet betaald: stel de toeslag 10% lager en dat deel wordt dan volledig ingevorderd. Wist u dat die mogelijkheid ooit heeft bestaan?

De heer **Boereboom**:

Nee, dat wist ik niet. Ik ken ook het advies van de landsadvocaat uit 2009 niet.

De heer **Van der Lee**:

U sprak over dat tweede spoor: dat hadden we moeten inzetten. Is het niet betreurenswaardig dat niet veel dieper, ook juridisch, is gekeken wat er nog mogelijk was binnen bestaande wetgeving om hier wat aan te doen, naast ook nog snellere wetswijzigingen?

De heer **Boereboom**:

Ja, meneer Van der Lee, dat is met de kennis van nu betreurenswaardig. Ik heb al aangegeven dat met de kennis van nu het verstandiger ... Ik denk dat het verstandiger zou zijn geweest om een tweesporenbeleid te volgen, om in ieder geval dat tweede spoor te verkennen, waarbij het niet zeker is of het tot een oplossing zou komen. Maar dat hadden we beter moeten verkennen, met de kennis van nu. Dat geef ik u onmiddellijk toe.

De heer **Van der Lee**:

Ik heb een andere vraag in relatie tot de gekozen aanpak van de facilitators, in casu dan bijvoorbeeld gastouderbureaus. U sprak daar ook over. U gaf aan: er was de kwaliteitslijn, via de GGD's -- daar had voor een deel ook dat KEF-project mee te maken -- en er was de lijn via de financiën en via de toeslagen van de ouders. Maar er was natuurlijk ook een derde lijn. De derde lijn is: verdenking van fraude kan strafrechtelijk via FIOD en OM worden aangepakt. We hebben ook in een verhoor gehoord dat FIOD zei: we nemen die zaken niet meer aan totdat Toeslagen de zaken op orde heeft. Had u helemaal niet voor ogen dat die derde lijn ook een mogelijkheid was?

De heer **Boereboom**:

Nee, ik had die niet voor ogen anders dan in algemene zin, dat er altijd bij fraude strafrechtelijke vervolging kan plaatsvinden.

De heer **Van der Lee**:

Heeft iemand vanuit de Belastingdienst Sociale Zaken, u of uw directeur

Kinderopvangtoeslag, er ooit op gewezen dat er toch een probleem was, dat de FIOD niet in actie kwam?

De heer **Boereboom**:

Ik kan alleen maar voor mezelf spreken. Ik kan me niet herinneren dat ooit iemand van de Belastingdienst bij mij op de lijn is geweest om hierop te wijzen.

De heer **Van der Lee**:

Dan kom ik nog even terug op de discussie over de businesscase. Volgens mij zijn er eigenlijk twee businesscases. Eentje is gekoppeld aan de fraudewet van SZW zelf. Die speelt eigenlijk al eerder dan de latere case, die ontstaat omdat bij de Bulgarenfraude er extra budget komt voor meer fte bij Toeslagen. Die eerste case gaat over die 25 miljoen. Daar wordt toch echt -- dat hebben we wel kunnen vaststellen -- op gestuurd dat die 25 miljoen ieder jaar moet worden binnengehaald door de Belastingdienst. Kan het zijn dat u dat nooit hebt meegekregen, omdat die 25 miljoen ieder jaar uiteindelijk gehaald werd, er dus geen budgetair probleem was en u daar niet mee geconfronteerd werd?

De heer **Boereboom**:

Ik denk dat het antwoord ja is.

De heer **Van der Lee**:

Dus de logische redenering is dan: omdat er op gestuurd werd, hebt u het niet te horen gekregen?

De heer **Boereboom**:

Ik denk dat dat inderdaad het geval is geweest, ja. Ja.

De heer **Van der Lee**:

En die tweede businesscase ontstond omdat door de Bulgarenfraude er meer geld beschikbaar werd gesteld. Dat betekende dat er vooraf meer controle plaatsvond en er minder toeslagen werden toegekend. Dat leidde tot een bepaalde besparing, maar dat was niet iets wat u per se in uw begroting voelde, omdat dat verwerkt was door uw voorganger, de heer Camps. Klopt dat?

De heer **Boereboom**:

Ik denk dat dat ook klopt. Als je naar de uitgaven voor de kinderopvangtoeslag kijkt, dan is het heel lastig vast te stellen waar een eventuele verlaging van de raming of een onderschrijding van de raming nou door veroorzaakt wordt. Bovendien zijn dat relatief kleine

getallen in verhouding tot de ruim 2 miljard die erin omgaat, dus dat zijn procentueel gezien kleine verschillen.

De heer **Van der Lee**:

Ja. We hebben gezien dat er een stapeling is van effecten. Er is het terugvorderen en het alles-of-nietsbeginsel daarbij, dus het gaat om hele grote bedragen. Er is een eigen wet van Sociale Zaken die een aantal boetes aanscherpt die daarbovenop kunnen komen. Dan komt er later nog een andere wet, meer vanuit Financiën, die ook het aantal boetes en de hoogtes ophoogt. Tot slot is er ook nog de sanctie van opzet/grove schuld, waardoor je geen betalingsregeling krijgt. Al die effecten komen bij elkaar en raken de meest kwetsbare groep ouders. Wanneer wist u dat die cumulatie op die manier plaatsvond?

De heer **Boereboom**:

Ik moet u eerlijk toegeven dat ik in alle scherpste die cumulatie niet gezien heb. Wat ik in antwoord op eerdere vragen van uw commissie wel heb aangegeven -- maar dan verval ik in herhaling -- is dat dat wel een van de redenen ... Dat het feit dat ... Laat ik het anders zeggen: mensen met een relatief klein inkomen krijgen bij een recht op kinderopvangtoeslag een relatief grote kinderopvangtoeslag. Dat betekent dat als door mensen met een klein inkomen daar fouten bij worden gemaakt, die het meest heftig worden getroffen. Dat was voor mij een van de belangrijkste argumenten om toch naar een ander stelsel toe te gaan. Ik heb nooit scherp die stapeling zoals u hem nu formuleert op mijn netvlies gehad, maar dat er ouders stevig getroffen werden, dat had ik wel op mijn netvlies.

De heer **Van der Lee**:

Dan heb ik toch nog één vraag, ook omdat er toch ook een financiële prikkel was. We hebben gisteren ook gemerkt dat die doorwerkte tot in 2018. De nieuwe directeur Toeslagen moest, twee dagen nadat zij aantrad, het besluit nemen om 1.950 bezwaren opzij te leggen om die 25 miljoen die verschuldigd was aan Sociale Zaken te innen. Heeft dat financiële belang, gecombineerd met het inzetten op directe financiering, er niet toe geleid dat er ook bij Sociale Zaken een belang was om niet sneller in te grijpen en toe te werken naar een tussentijdse oplossing voor meer proportioneel invorderen?

De heer **Boereboom**:

Nee, nee, het spijt me, dat moet ik echt ... Bij mij heeft dat geen rol gespeeld.

De heer **Van der Lee**:

We hebben gisteren ook gesproken met een drietal functionarissen van de Belastingdienst. Ik weet niet of u die verhoren gevolgd heeft?

De heer **Boereboom**:

Ik kon die verhoren niet volgen, maar ik heb een stukje in het NOS-Journaal gezien, ik heb teletekst gezien en ik zag vanmorgen de opening van Het Financieele Dagblad.

De heer **Van der Lee**:

Er zat een rode lijn in die drie verhoren, in de zin dat ze alle drie ook heel nadrukkelijk de bal bij Sociale Zaken leggen. Ze benadrukten dat de Belastingdienst destijds geen ruimte zag voor een proportionele benadering van de hoge terugvorderingen en dat het ook vaker onder de aandacht is gebracht van het beleidsverantwoordelijke ministerie, Sociale Zaken, maar dat Sociale Zaken in hun beleving hier eigenlijk niets aan wilde doen. Vindt u dit nou een terecht beeld?

De heer **Boereboom**:

Ja, ik vind het heel erg lastig om nu te zeggen dat collega's een verkeerd beeld hadden. Ik denk dat vanuit hun perspectief ze in alle oprechtheid tot die conclusie zijn gekomen. Ik zou er een ander beeld naast willen zetten: dat ik niet het gevoel heb gehad dat voor wat betreft de fraudeaanpak wij daar hele zware druk op hebben gezet om te komen tot een aanpak zoals hij uit de hand is afgelopen. Daar neem ik echt afstand van. Ik kan me wel voorstellen ... De heer Veld heeft, geloof ik, gesproken over twee momenten dat hij het aangekondigd heeft. Het eerste moment was, denk ik, dat hij duidt op het gesprek dat hij met de heer Camps heeft gehad voor mijn aantreden. Het tweede moment zou of ons kennismakingsgesprek kunnen zijn geweest of de expertmeeting. Ik kan me wel voorstellen dat hij tot die conclusie is gekomen, omdat er te weinig vervolg vanuit onze kant is gegeven aan de afspraak die in die expertmeeting is gemaakt. Wat ik niet met hem eens ben, is dat wij er geen gehoor aan hadden gegeven, maar dan zeg ik: dan verval ik in herhaling, want het was toen mijn advies aan beide bewindslieden om die hele problematiek van de kinderopvang op een andere manier aan te pakken dan binnen kinderopvang zelf en naar het stelsel van directe financiering te gaan.

De heer **Van der Lee**:

Ja. Omdat de drie getuigen van de Belastingdienst wel een oordeel hebben over hoe Sociale Zaken heeft gehandeld, is mijn laatste vraag: vindt u dat Financiën of de Belastingdienst zelf stappen had kunnen zetten om het probleem van de te hoge terugvorderingen op een wat andere manier op te lossen?

De heer **Boereboom**:

Ehm ... Ik denk dat Financiën wel gelijk heeft dat ze zich hebben te houden aan de kaders en de jurisprudentie, en dat, bijvoorbeeld wanneer ze heel zelfstandig niet tot invordering

over hadden gegaan, ze misschien nog weleens problemen hadden kunnen hebben met bijvoorbeeld de Algemene Rekenkamer, omdat het daarmee bijvoorbeeld onrechtmatig zou zijn geweest. Ik heb niet het gevoel gehad dat het zo urgent was bij de Belastingdienst, want ik kan me niet herinneren dat een van de dg's van de Belastingdienst op hoge poten aan mijn bureau heeft gestaan in de zin van: en nu is het voor ons genoeg; je moet iets anders doen. Het is natuurlijk wel heel gebruikelijk als dg's dat wanneer je echt overtuigd bent -- dat doe ik zelf ook -- dat iets niet goed gaat of anders moet, ik intensief met mijn collega-dg van een ander departement daarover van gedachten wissel. In alle oprechtheid: ik kan me echt geen moment herinneren -- behalve dat ik met de heer Veld sprak, en dat was nog voor de expertmeeting -- dat ik door de dg van de Belastingdienst daarover ben benaderd in die zin, dus ... Wat ik in antwoord op mevrouw Leijten aangaf, dat ik het voor mezelf betreurenswaardig vond dat ik zelf niet alert ben geweest op het nakomen van de afspraak met de Belastingdienst gemaakt in die expertmeeting, is het omgekeerde ook niet gebeurd. Ik kan me niet herinneren dat ik door de dg van de Belastingdienst ben benaderd met de mededeling: luister eens, jij komt je afspraken niet na. Of: jouw medewerkers komen de afspraken niet na. Dus ... Dat is het antwoord op de vraag.

De heer **Van der Lee**:

Dat triggert mij nog tot een allerlaatste vraag. Stel dat Financiën met een oplossing was gekomen die materieel had betekend dat er minder grote terugvorderingen waren, dan was daar wel het effect van geweest dat er meer toeslagen zouden zijn toegekend en dat daarmee de begroting van Sociale Zaken zou zijn belast. Klopt dat?

De heer **Boereboom**:

Ja, ik denk dat dat klopt, maar ik denk dat -- dan spreek ik puur voor mezelf, hoe ik er in andere dossiers omga -- dat het voor mij nooit een blokkade is om niet over een bepaald vraagstuk te spreken. Sterker nog, ik kan er niet op vooruitlopen, maar ik heb nu bij OCW een casus, een situatie, onderhanden, waarbij ik echt vind dat er iets gedaan moet worden, omdat er mensen onrecht is aangedaan, dat er compensatie moet komen die ten laste van de begroting van OCW gaat. Toch vind ik dat we daarover moeten spreken.

De heer **Van der Lee**:

Dank u wel. Ik geef het woord weer aan de voorzitter.

De **voorzitter**:

Ja, meneer Boereboom, we komen aan het einde van dit verhoor. Ik heb zelf ons weleens vergeleken met rechercheurs op zoek naar de waarheid. Heel lang geleden had je een rechercheur -- die moet u ook nog wel kennen -- Columbo.

De heer **Boereboom**:

Ja!

De **voorzitter**:

Volgens mij had hij twee dingen: motive en opportunity, motief en gelegenheid. Nou, die gelegenheid zie ik wel, maar ik moet u heel eerlijk zeggen dat ik vandaag nog niet het motief bij Sociale Zaken heb kunnen ontdekken, waarom nou toch de noodkreten van Financiën, en misschien ook wel de noodkreten via BOinK, niet zijn opgepakt. Wij hebben enorm doorgevraagd: over de financiën, over wat er bekend was van de aanpak, enzovoort. Ik leg dat maar even neer hier. Ik blijf toch een beetje zitten met: is het nou echt alleen die wens geweest om naar die directe financiering en het fundamenteel ... Het doet toch een beetje denken aan: het huis staat in de fik; we gaan eerst een nieuw huis bouwen en we vergeten het blussen. Snapt u dat gevoel van mij?

De heer **Boereboom**:

Het spijt mij zeer, voorzitter. Ik heb naar eer en geweten geprobeerd uw vragen zo goed ...

De **voorzitter**:

Die indruk heb ik ook.

De heer **Boereboom**:

... mogelijk te beantwoorden. Ik heb me echt grondig op dit verhoor voorbereid. Ik kan me ook voorstellen dat u dat gevoel heeft; dan spijt me dat zeer. Maar ik hoop dat ik wel overtuigend over het voetlicht gebracht heb dat de situatie rond de kinderopvang naar verloop van tijd mijn volle aandacht heeft gehad en dat ik twee onderwerpen die me zeer aan het hart gingen, namelijk de problematiek van Het Hofnarretje en het feit dat de kinderopvangtoeslag veel ouders in de problemen bracht, er echt toe heeft geleid dat ik bij beide dossiers tot een oplossing wilde komen.

De **voorzitter**:

Maar ik denk ook, tenminste die indruk heeft het op mij gehad, dat u inderdaad hier gepoogd heeft om in eerlijkheid te antwoorden en dat u er nu mee zit. "Met de kennis van nu" heb ik u wel tien keer horen zeggen, denk ik, dus dat geloof ik wel.

De heer **Boereboom**:

Ja.

De **voorzitter**:

U heeft in de richting van mijn collega Leijten, die ook bij herhaling heeft gezegd dat ze wilde begrijpen hoe het enzovoort. Maar op dit punt, waarom het nou zo is gelopen binnen het ministerie, blijf ik toch een beetje met een vraagteken zitten. Dat wil ik u toch voorleggen, omdat dat u misschien nog een ultieme kans biedt om dat in te vullen.

De heer **Boereboom**:

De ultieme afweging is steeds geweest dat -- niet voor wat betreft de fraude, want dat heb ik echt even geparkeerd, maar voor wat betreft de eigen bijdrage en het volledig terugvorderen -- dat veel complexer was dan je in eerste instantie zou denken, dat er jurisprudentie aan ten grondslag lag en dat het helemaal niet zo eenvoudig was om daarop te corrigeren. Bovendien vereiste dat ook wetswijziging. Bovendien ...

De **voorzitter**:

U hebt dat uitgelegd. Dat is ...

De heer **Boereboom**:

Ja, en dat is de afweging ...

De **voorzitter**:

U hebt daar niks meer aan toe te voegen of ...

De heer **Boereboom**:

Ik heb daar echt niks meer aan toe te voegen.

De **voorzitter**:

Goed. Dan moeten we dat ook niet doen.

De heer **Boereboom**:

Ik had graag dat gevoel bij u weg willen nemen. Als het me niet gelukt is, dan spijt me dat zeer.

De **voorzitter**:

We hebben nog anderhalve week te gaan, dus wat dat betreft kan er nog van alles gebeuren. Zijn er dingen aan de orde gekomen of juist niet aan de orde gekomen waarvan u zegt: dat wil ik nog aan de orde kunnen stellen?

De heer **Boereboom**:

Ik wil alleen zeggen van mijn kant dat ik gepoogd heb in de tijd dat ik bij Sociale Zaken heb

gezet en geweten te handelen, en dat ik gezien heb dat heel veel ouders, om wat voor reden dan ook, in financiële problemen zijn gekomen. Voor zover ik daar mede verantwoordelijk voor ben geweest, vanuit mijn dg, spijt mij dat zeer.

De voorzitter:

Dank u wel. Dat staat genoteerd. Dan dank ik u voor uw aanwezigheid bij dit verhoor. Ik wil de bode vragen om u de ruimte uit te geleiden.

De heer Boereboom:

Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter:

Dan kan ik melden dat wij om 13.30 uur doorgaan met het volgende verhoor. Dat is het verhoor van mevrouw Van Tuyl van Serooskerken. Daarna hebben wij vandaag nog mevrouw Mulder op onze verhooragenda staan. Ik sluit voor dit moment de vergadering.

Sluiting 12.35 uur.